

Jašubeg en Jered

novice iz Drugotnosti

V TEJ ŠTEVILKI

- **Uvodnik, itd.**
 - Poslovil se je Tone Pavček
 - V tej številki ...
- **Novice spekulativne**
 - Gil-Galad, pregled aktivnosti
 - Novice razne in kratke
 - Novo, ne spreglejte:
Založniški atelje Blodnjak,
Mladinska knjiga, KMS–hiša knjig,
Študentska založba
 - RIKON 2011, Reka, Hrvaška
 - SIRIUS • B, vrnitev legende?
 - Zvezdni prah - prvo poročilo
- **Filmi, kino, DVD**
 - Kužna nevarnost (2011)
 - Sila udarca (2006)
 - Somrak saga: Jutranja zarja I (2011)
 - Odštevanje: Jeruzalem (2009)
- **Retromanija**
 - Georges Méliès: Potovanje na Luno (Le Voyage dans la lune, 1902)
- **Intervju**
 - Nika Maj
- **Portreti**
 - Dora Vukičević, Rijeka, Hrvatska
- **Pogledi**
 - Andrej Ivanuša: Jules Gabriel Verne – pionir znanstvene fantastike
- **Izobraževanje**
 - Andrej Ivanuša: Steampunk
- **Prebrano za vas**
 - Marget Belani: Varuhi skrivnosti 2 - Otok vračev
 - Andrej Ivanuša: Svetodrev
- **Novopečeni – ocena**
 - Dve zgodbi Mihe Pleskoviča (JEJ 19)
- **Zgodba SF**
 - Andrej Ivanuša: Petnajst-ziljonkrat (zf)
 - Bojan Ekselenski: Časovni kredit (zf?)
 - Andrej Ivanuša: Časotres (4 pesmi)
- **Zadnja stran**
 - Drobec zf humorja

Srečno novo leto 2012!

Ja ūbeg en Jered

ISSN 1855 - 6434

Fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti

Izdajatelj in urednik:

Bojan Ekselenski

Ljubljanska cesta 5A, 3000 Celje

GSM: +386 40 642 356 (Bojan)

Telefon: +386 3 541 25 43

E-pošta: bojan.ekselenski@amis.net

Internet: www.drugotnost.si

Preostalniki:

Amedeja M. Ličen, Mara R. Sirako,

Andrej Ivanuša (oblikovanje)

Copyright © 2011 Bojan Ekselenski

Vse pravice pridržane.

Besedila, slike in oblikovne rešitve je prepovedano kopirati na kakršenkoli način brez dovoljenja izdajatelja.

NOVOPEČENI

■ Kje ste novi avtorji?

Verjamem, da je v Sloveniji precej ljubiteljev in ljubiteljic fantazije, znanstvene fantastike in hororja, ki imajo tudi ustvarjalno energijo. Žal nimamo nobenega periodičnega glasila, ki bi redno objavljalo in s svetovanjem pomagalo avtorjem pri njihovih prvih korakih v svet ustvarjalnosti. Prav Jašubeg en Jered torej orje ledino.

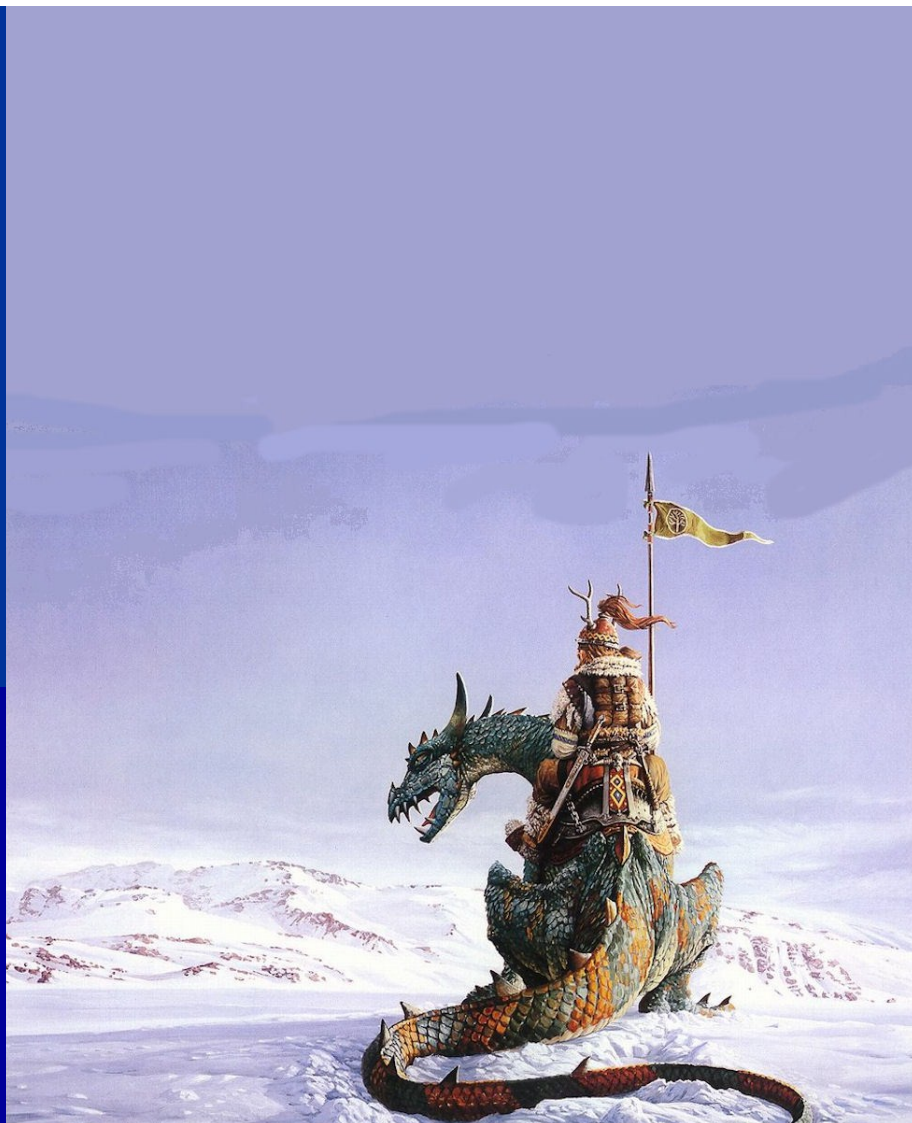
■ Kaj lahko avtorji pričakujete?

Vsako delo bo šlo skozi nekaj rok. Prvo sito je pravopisno, torej skladnja in pomenoslovje. Nadalje gre skozi vsebinsko pretresanje. Ne bomo iskali napak, temveč kvaliteto. Objavili bomo dve ali tri najkvalitetnejše zgodbe. Objavili bomo zgoščeno oceno vsakega prispelega dela, pri čemer bomo avtorjem svetovali, kako naprej.

■ Kam poslati svoje umetnine?

Svoje umetnine pošljite na elektronski naslov:

[bojan.ekselenski\(afna\)gmail.com](mailto:bojan.ekselenski(afna)gmail.com)

OČENJEVALNI STANDARDI

Za ocenjevanje filmov v kinu in na DVD ter knjig uporabljamo naslednja merila:

Film v kinu:

- 2,0 - zgodba (njena izvirnost, izvedba v scenarističnem pomenu, ipd.),
- 1,5 - izvedba (glasba, režiserski prijemi, kamera, posebni učinki),
- 1,0 - igra (verodostojnost igre, vživetost v vlogo, prepričljivost, ipd.),
- 0,5 - tehnična kvaliteta izvedbe (3D, kvaliteta slike, zvoka).

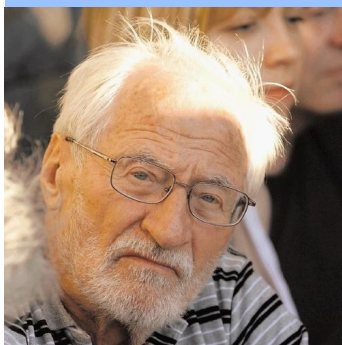
DVD film:

- 2,0 - zgodba (isto, kot pri filmu v kinu),
- 1,0 - igra (isto, kot prej),
- 0,5 - oprema škatle (bonusi, kvaliteta ovitka, dodatne vsebine),
- 0,5 - razmerje cena / kvaliteta (kaj dobiš za zahtevan denar),
- 1,9 - tehnična kvaliteta dobljenega (kvaliteta slike, zvoka).

Knjiga :

- 1,8 - zgodba (njena izvirnost in njeno vodenje od začetka do zadnje strani),
- 1,0 - oprema knjige (spletna podpora, vsebinski dodatni bonbončki),
- 1,0 - podajanje zgodbe (jezikovna vsečnost, izvirnost, jezikovna barvitost v skladu z zgodbo),
- 0,7 - izvedba ideje (žanrska umeščenost, preseganje žanra ali stapljanje žanrov),
- 0,5 - razmerje cena / kvaliteta (kaj dobiš za svoj denar v primerjavi s primerljivo konkurenco).

Najvišja možna ocena v vseh treh primerih je 5! Tako, zdaj veste kakšna so merila. Pri vsakem opisu bo analiza, kje je izdelek dobil in kje izgubil ter seveda skupna ocena.

POSLOVIL SE JE TONE PAVČEK

Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca.

Spomladi do rožne cvetice,
poleti do zrele pšenice,
jeseni do polne police,
pozimi do snežne kraljice,
v knjigi do zadnje vrstice,
v življenju do prave resnice,
v sebi do rdečice čez
eno in drugo lice.

A če ne prideš ne prvič ne drugič
do krova in pravega kova,
poskusi vnovič ...
in zopet ... in znova.

Tone Pavček se je rodil 29. septembra leta 1928 v Šentjuriju pri Mirni Peči. Prvi razred osnovne šole je obiskoval v domačem kraju, naslednje leto pa so ga prešolali v internat k nunam v Ljubljano. V Ljubljani je končal klasično gimnazijo, se po maturi vpisal na pravno fakulteto in diplomiral leta 1954, vendar pravne službe nikoli ni opravljal.

Poleg pisateljstva je bil Pavček zelo dejaven tudi na drugih področjih. V letih 1955–1957 je bil novinar pri Ljubljanskem dnevniku in Ljudski pravici, nato pa do leta 1972 novinar in urednik na RTV Slovenija. Med letoma 1963 in 1967 je bil ravnatelj Mladinskega gledališča v Ljubljani. Od leta 1972 do upokojitve leta 1990 je bil odgovorni urednik Cankarjeve založbe, od leta 1979 do 1983 pa je bil tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev.

V letih 1986–1990 je bil poslanec slovenske skupščine in je na množičnem zborovanju na Kongresnem trgu v Ljubljani leta 1989 prebral Majniško deklaracijo. Leta 1996 ga je UNICEF imenoval za enega izmed svojih ambasadorjev.

Bil je pogost gost številnih literarnih večerov, bralnih značk in različnih kulturnih srečanj. Pavček je prejel tudi naziv vinski vitez, saj je vzgajal vinograd trte refošk. Leta 1953 je skupaj s Kovičem, Menartom in Zlobcem izdal Pesmi štirih. V slovenski povojni književnosti se je uveljavil kot predstavnik intimizma.

Napisal in izdal je 17 pesniških zbirk za otroke, 5 slikanic, 16 pesniških zbirk za odrasle in 4 esejistična dela. Prejel je številne nagrade; Levstikovo 3x, Trdinovo, Prešernovo, Kajuhovo, Večernico in 2009 zlati red za zasluge Republike Slovenije. Bil je tudi častni meščan Novega mesta, Mirne Peči in Ljubljane in od leta 2001 je bil izredni, od 2007 pa redni član SAZU.

Umrl je 21. oktobra 2011. Pokopan je bil z vojaškimi častmi na ljubljanskih Žalah.

V TEJ ŠTEVILKI ...

Kot sva že naredila na naslovnici, vam še v tem uvodniku oba sourednika iskreno želiva vse najboljše v letu 2012. Obenem upava, da se bodo naslednje leto našli slovenski avtorji in avtorice, ki bi želeli v Jej objaviti kakšno zgodbo ali se postaviti z zanimivim esejem. Pomembno je le, da je s področja nam ljubih žanrov.

Tokratna bera ZF zgodb je malo manjša in malo krajša. Sta le dve. Vendar upam, da njuna "udarnost" odtehta vse ostalo. ⇒ Več na straneh od 36 do 38.

Bojan je ocenil štiri filme in dve knjigi slovenskega avtorja in avtorice. Druge knjige iz domačih logov sledijo v naslednji številki. Obenem je še ocenil dve zgodbi Mihe Pleskoviča iz Jej 19. ⇒ Več na straneh od 33 do 35.

Andrej se je v rubriki •retromanija• vrnil na sam začetek filma in prikazal črno-belo-nemo filmsko mojstrovino

Georges Méliès: Potovanje na Luno (Le Voyage dans la lune) iz leta 1902. ⇒ Več na straneh od 14 do 15.

Zato smo kar ostali pri začetnikih ZF in pripravili poklon Julesu Gabrielu Vernu, ki je pionir znanstvene fantastike. Ob tem je Verne navdihnil nove ustvarjalce, da so se lotili zanimive umetniške smeri steampunka. Upam, da vas bo prispevek v rubriki •izobraževanje• pritegnil. ⇒ Več na straneh od 22 do 33.

Tokrat prinašamo •intervju• z Niko Maj, pisateljico znanstveno fantastične trilogije *Skrivnost doline okamenelih zmajev* in še mnogih drugih knjig.

V rubriki •portreti• predstavljamo še eno zanimivo avtorico, ki prihaja iz sosednje Hrvaške. To je Dora Vukičević, ki oblikovanje nakita in risbe napaja iz množice prebranih ZF&F knjig. ⇒ Več na straneh od 16 do

GIL-GALAD PREGLED AKTIVNOSTI

GIL-GALAD

SLOVENSKO TOLKIENOVO DRUŠTVO

www.drustvogil-galad.si/

Ime Gil-galad pomeni v sindarinu, jeziku Sivih Vilinov, »Zvezdna svetloba«. Gil-galad je neprofitno društvo ljubiteljev del Johna Ronalda Reuela Tolkiena, britanskega jezikoslovca in pisca fantastične literature, ki deluje od avgusta 1998.

Namen društva je predvsem druženje ljubiteljev del J.R.R. Tolkiena, izdajanje njihovih člankov, risb in pesmi v internem glasilu Sijoča zvezda ter širjenje popularnosti Tolkienovih del in fantastične literature. Člani društva se redno srečujejo vsak mesec na društvenih srečanjih, med poletjem organizirajo več delavnic z različnimi vsebinami, enkrat letno pa pripravijo tudi Veliko letno srečanje članov društva.

Letošnje je bilo trinajsto po vrsti in je bilo v soboto, 6. 8. 2011, gozdovih nad Idrijo. Ob druženju fanov so bile še ustvarjalne delavnice (plišasti hobiti, risanje zemljevidov, risanje na majice, itd.). Igrali so frizbol tek-

me, pripravili orkovski turnir (gorjačenje, met žaklja, najbolj smrdljive nogavice, itd.). Bili so bralni in glasbeni večeri, RISK in še veliko drugih aktivnosti.

V nedeljo, 25. septembra, so pripravili »resničnostno igranje srednje-svetskih karakterjev«, kratko označeno z RISK, na njihovem rednem srečanju.

Simpozij »Fantastična literatura in motiv zmaja« so pripravili 7. oktobra v Trubarjevi hiši literature v Ljubljani, ki je bil v okviru »zmajskih dnevov«. Pri tem je bil posebej poudarek na pojavljanju zmaja v slovenski literaturi in pravljicarstvu.

Tudi letos so pripravili kreativni natečaj »Čarobni predmeti Arde«, ki je bil v soboto, 29. oktobra 2011, v prostorih knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani. V njem so oblikovali »magične predmete« iz različnih materialov. (AI)

NOVICE RAZNE IN KRATKE

- Roland Emmerich snema film po kulturni seriji Isaaca Asimova Fundation (slov. fond, fundacija, sklad). Prva knjiga je prevedena v slovenščino in nosi naslov Galaktična vlada, ki je smešen! A tudi Hrvati in Srbi niso nič bolje rešili nalogo. Pri njih je prevod Zadužbina, kar pomeni 'pobožna dobrodela ustanova'. Emmerich je pravkar dobil novega scenarista, saj je projekt nekaj časa čičal in čakal. Iskreno upam, da kulturne dediščine ne bo iznakazil s svojo patetično družinskostjo in izvozom obamokracije v veselje, kot je v svojem prejšnjem filmu izvozil clintonkracijo.
- V delu je tudi filmska verzija romana Jeklene votline istega avtorja. O tem, kako napreduje ni podatkov, a

Galileo Galilei bi rekel: »Eppur si muove.«

- Konec večnosti je še eno delo velikega Asimova, ki počasi dobiva filmsko podobo. Dolgo smo čakali in morebiti bomo v tem desetletju le dočakali.
- Šušlja se tudi o novem filmu po kulturni knjižni seriji Dune avtorja Franka Herberta. Režiral naj bi ga Peter Berg in film naj bi bil v 3D. Če bo 3D izvedba primerna, zna resno ogroziti Avatarja, ki je še vedno na tronu najslastnejše 3D izkušnje.
- Ridley Scott naj bi snemal Mož v visokem dvorcu Philipa K. Dicka. Gre za alternativno zgodovino, kjer je Dolfe zgazil zaveznike in ustvaril svoj tisočletni rajh.
- Bera ZF&F v letu 2011: Nika Maj, Tianov čudežni svet (7-10); Blažič Mateja (Marget Belani), Varuhi skrivnosti (2): Otok vračev; Mateja Črv-

Isaac Asimov, Frank Herbert in Philip K. Dick

Sužnik in Miha Sužnik: Uročeni otok (2): Reševanje Azabele; Tanja Mencin, Varuhi(1): Viharna Princeza; Tanja Mencin, Varuhi(2): Enajsterica; Miha Remec, Mitrejin koder ali časovna struna v Petovionio; Andrej Kumer, Vesoljno zlo; Vili Ravnjak: Lotosov cvet nad vodno gladino; Sarah Jerebic, Kraljestvo noči – mit postane moje življenje; Andrej Ivanuša, Svetodrev, prva zgodba iz Legende iz gozda Tokara; Bojan Ekselenski, Vitezi in čarovniki(2): Indigo novi svet in morda še kdo.

(BE)(AI)

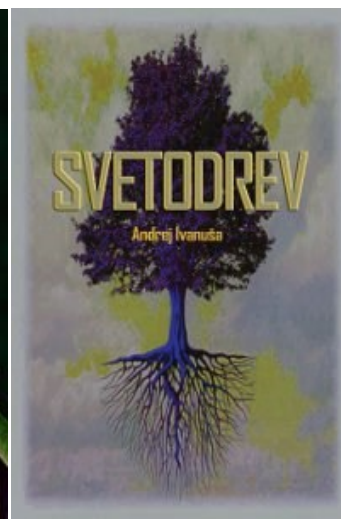
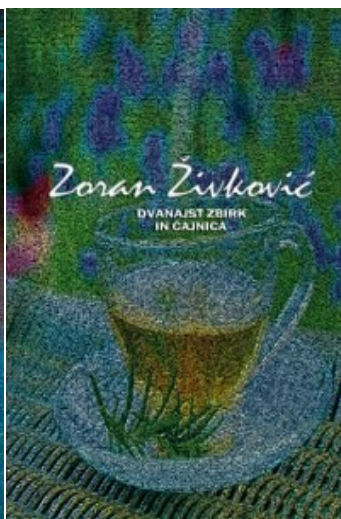
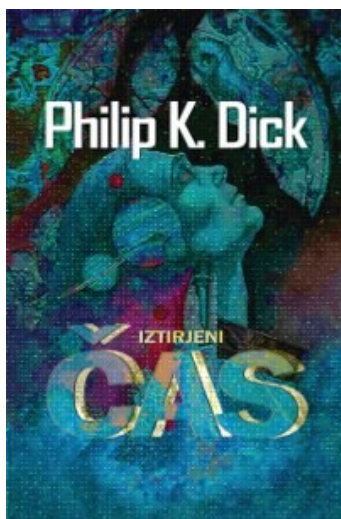

NOVO PRI: ZALOŽNIŠKI ATELJE BLODNJAK

V prvih dneh septembra 2011 je Založniški atelje Blodnjak (Ljubljana, Novo mesto) izdal pet novih knjig. Ena od njih ni ZF, zato ni pri-

kazana s svojo naslovnico. Dve sta izpod »tipkovnice« Philipa K. Dicka *Iztirjeni čas* in *Izpovedi pokvarjene umetnika* (to je ta, ki ni SF!). Sledi največji iz »balkanskih prostorov« Zoran Živkovič s knjigama *Koraki skozi meglo* in *12 zbirk in čajnica* ter *Koraki skozi meglo*. Po slednji je televizija Studio-B leta 2005 posnela igrano mini-serijo

Sakupljač (Zbiralec). Na radiu BBC pa so izvedli njegovo radijsko-dramo Vagon. Za knjigo Biblioteka je leta 2003 prejel nagrado World Fantasy Award. Zadnji je domači avtor Andrej Ivanuša s svojim tretjim ZF(F) romanom *Svetodrev*. Recenzijo slednjega si preberite na naslednjih straneh. Več informacij na [www.blodnjak.si/\(AI\)](http://www.blodnjak.si/(AI))

NOVO PRI: MLADINSKA KNJIGA

Marcus Hammerschmitt YARDANG

Sylvain živi na vesoljski postaji Yardang z očetom Bertrandom, ki s skupino upornikov pripravlja odcepitev sistema Yardang od Zemlje. Sylvain s trojico prijateljev ugrabi eno od vesoljskih ladij in odpravijo se na pustolovsko pot po vesolju ...

Neil Gaiman POKOPALIŠKA KNJIGA

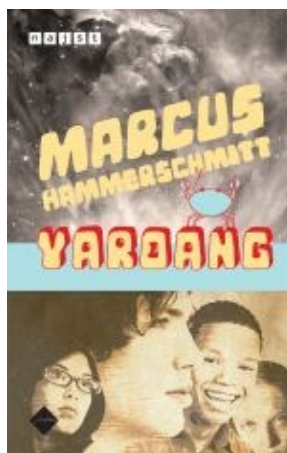
Noben Owens je popolnoma običajen fantič. Če seveda to lahko rečemo za nekoga, ki živi na pokopališču in ga vzgajajo duhovi, zanj pa skrbi varuh, ki ne pripada ne svetu živih ne svetu mrtvih. Prigode in nevarnosti, ki jih Noben doživlja na pokopa-

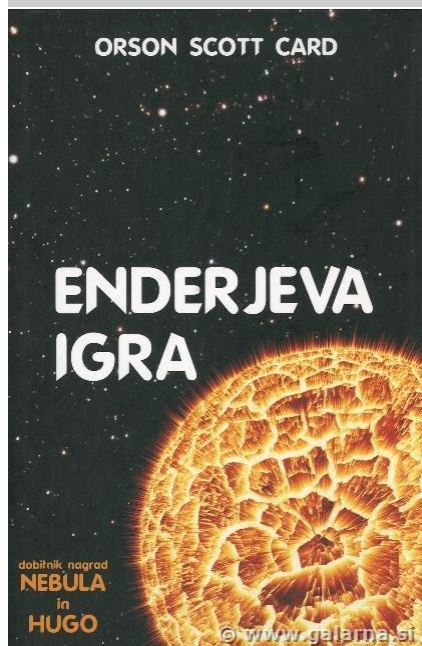
lišču – od nagrobnika, za katerim se odpira vhod v gravževsko mesto, do prijateljevanja s čarovnico in drugih neprijetnosti – so malenkost v primerjavi z nevarnostmi, ki prežijo nanj v svetu živih ...

Stephenie Meyer SOMRAK - roman v stripu

Oboževalci sage bodo zdaj lahko uživali tudi ob gledanju te zapeljive

zgodbe, jo spoznavali na novo in doživljali v novi luči. Stripovska priredba velike uspešnice je nastala v tesnem sodelovanju z avtorico Stephenie Meyer, ki je skrbno bedela nad priredbo besedila in grafično izvedbo. To so zaupali nadarjeni korejski slikarki Young Kim, ki je zgodbo o vampirjih prelila v pripoved s slikami tako, da bo navdušila tako ljubitelje stripa kot vse ostale bralce. (AI)

**NE SPREGLEJTE!
KMŠ – HIŠA KNJIG**

Junaki romana so nadarjeni otroci med 6. in 13. letom, ki rešijo človeško civilizacijo pred neposredno nevarnostjo iz vesolja. Zemeljska vlada novači najbolj nadarjene otroke na Zemlji ter jih preko iger uri v vodenju bitk. Glavni junak romana, Ender, se pripravlja, da bi uspešno opravil ultimativen izpit: poveljevanje zemeljski floti v borbi proti insektom.

Roman *Enderjeva igra* so bralci ZF spoznali že leta 1985 in je eno izmed najbolj branih znanstvenofantastičnih del. Knjiga je bil prevedena v 27 jezikov in je ob izidu prejela številne nagrade, med najprestižnejšimi sta nagradi Hugo in Nebula. Ker so glavni junaki otroci, ti najbolj posegajo po njej. Kot je rekel sam avtor: »Največja pohvala, ki sem jo dobil za knjigo, je bila, ko mi je šol-

ski knjižničar na šoli Farrel Junior High v Provu rekel: 'Veš, Enderjeva igra je knjiga, ki se pri nas največkrat izgubi.'«

Orson Scott Card je zelo ploden ameriški avtor rojen 1951. V slovenščini so na voljo še dva romana *Odrešitev Christopherja Columbuša* in *Izdaja* ter kratke zgodbe *Surovi čudeži*. Enderjeva igra se je spremenila v serijo in avtor je že pri dvanajstih knjigi.

Knjiga je izšla 2010 pri Založbi KMŠ – Hiša knjig /www.zalozba-kms.si/ in je dosegljiva preko e-knjigarne založbe Aurora AS na naslovu /www.galarna.si/ (AI)

**NE SPREGLEJTE!
ŠTUDENSKA
ZALOŽBA**

V romanu *Mitrejin koder ali časovna struna v Petovionu* avtorja Mihe Remca je v ospredju tema kloniranja in časovnega potovanja. Glavni junak Orf (Orfej) in Eja, ženski klon Mitreja, iščeta časovno struno v rimsko Petovionu. Ta je dokaz, da lahko sedanji dogodki vplivajo na preteklost in na prihodnost, ob tem pa so možna še potovanja skozi čas. V zgodbo je vpletena značilna Remčeva čutnost in erotika, kakor tudi zanj značilno tvorjenje novih besed.

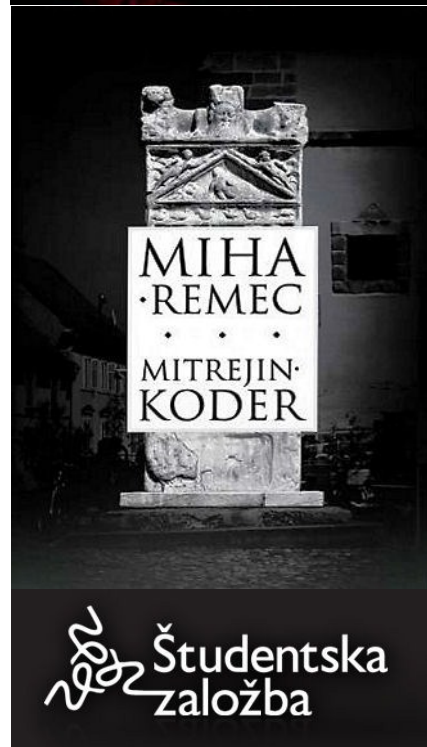
Miha Remec, ki je bil rojen leta 1928, je v slovenski literaturi aktiven že več kakor pol stoletja in je pomemben pisatelj znanstveno-fantastične literature v slovenskem jeziku.

Njegova prva knjiga iz tega žanra je roman *Votlina* (1977). Njegov drugi roman *Prepoznavanje ali bele vdove črni čas* (1980) se doga-

ja v Uniji, utopični družbi, kjer večina žensk živi na Zemlji, večina moških na planetu Dvojčica. Glavna oseba v romanu, Ksena, se ureditvi družbe ne zna prilagoditi. Sledil je anti-utopični *Iksion* (1981), kjer je družba zaradi nevarnega sevanja zaprta pod zemljo. Dvajset let kasneje je Remec napisal nadaljevanje *Iksia* (2001), leta 2006 je trilogijo zaključil z romanom *Iks*.

Vmes so nastali še roman *Mana* (1985), krajši zgodbi, ki sta izšli v eni knjigi: *Lovec* in *Nečista hči* (1987), politično-fantastični roman *Zelena zaveza* (1989), mladinski *Zapiski odposlanca zemlje* (1991) in zbirka kratkih zgodb *Astralni svetilniki* (1993). Pred tremi leti pa je izšel še roman *Ostrostrelka* (2008).

Avtor bi si zaradi obširnega opusa, zanimive naracije in kvalitetne vsebine nedvomno zaslužil nagrado za življenjsko delo. To bi bila potrditev, da s(m)o tudi avtorji ZF del – pisatelji! (AI)

RIKON 2011 REKA, 14.-15. OKT. 2011

NEKAJ O KONVENCIJI

Sredi oktobra se je na Reki na Hrvaškem na Filozofski fakulteti odvijala 14. konvencija RIKON 2011, ki jo je pripravilo društvo 3. zmaj iz Reke.

Prvo srečanje ljubiteljev ZF&F&H so člani društva pripravili leta 1997. Cilj srečanja je promoviranje fantastike v književnosti, na filmu in v likovnem izražanju.

Program sestavljajo predavanja iz različnih znanstvenih področij, pa tudi s področja popularne kulture, predstavitev knjig in časopisov. Pripravijo se literarne in druge umetniške delavnice, igrajo se strateške in družbene igre, razni kvizi in izvajajo se performansi.

Od vabljenih predavateljev je potrebno izpostaviti dr. sc. Davorja Horvatića, predavatelja na Prirodoslovno-matematični fakulteti v Zagrebu, prof. dr. sc. Rajko Jurdano-Šepić, izredno predavateljico na Oddelku za fiziko Sveučilišta v Reki, nagradjeno književnico in prevajalko Mileno Benini, novinarka, publicista i prevajalca Marka Fančovića in Damira Stojnića, avtora knjige o fenomenu "istrskega pentagrama".

DRUŠTVO 3. ZMAJ

Društvo je bilo ustanovljeno tretjega maja 2005 na Reki potem, ko je prenehalo delovati društvo Aurora.

Ob vsakoletni konvenciji RIKON je naslednji pomemben mejnik v delovanju društva izdajanje fanzina Eri-

dan. Sodelujejo tudi pri pripravi festivala »Mitovi i legende Istre i Kvarnera – MALIK.« /www.3zmaj.hr/

NAGRADA ARTEFAKT

Društvo podeljuje tudi nagrado ARTEFAKT, kjer nagrajujejo najboljšo kratko zgodbo in najboljši roman. Letošnji nagradi sta prejela Danijel Bogdanović za zgodbo »Počast« (Počastitev) in novelo »Sječaš li se zečiča na suncu« (Se spomniš zajčka na soncu). Naslednjo nagrado je prejel Zoran Krušovar za roman »Kamov se vrača kući« (Kamov se vrača domov).

SLOVENSKI PRISPEVEK

Na Hrvaškem premorejo sedem velikih ZF&F konvencij (SFERAKON, ISTRAKON, RIKON, ESSECON, DOMIKON, LIBURNICON in MAGICON) in še celo vrsto manjših prireditev. Kar je prav zagotovo zelo veliko »po glavi prebivalca« tudi v evropskem in svetovnem merilu. V Sloveniji žal nimamo nič!

Zato smo avtorji primorani, da se pojavljamo na njihovih konvencijah in poskusimo vsaj malo popraviti žalosten vtis. Člana Društva spekulativnih umetnosti Zvezdni prah Bojan Ekselenski in Andrej Ivanuša sta se udeležila konvencije. V soboto, 15. oktobra 2011, sta predstavila člane društva in njihova dela. Žal je bila udeležba na sami predstavitvi uboga. Del krivde gre pripisati majhnemu zanimanju za slovensko ZF & F, del pa slabši organizaciji.

Smo pa zato pustili boljši vtis pri neformalnih dogovorih za naslednjo veliko konvencijo SFERAKON v Zagrebu, ki bo združena z evropsko konvencijo EUROKON konec aprila

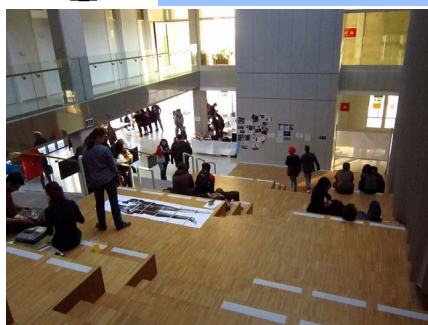
2011 v Zagrebu. O udeležbi na tej konvenciji je govora v drugem prispevku in še več v naslednji številki.

Ob tem smo navezali stike z urednikom časopisa SIRIUS B, nasledniku legendarnega ex-YU časopisa SIRIUS, ki se je svoj čas ponašal z več kot 76.000 natisnjenimi izvodi. Tudi o tem časopisu je več govora v drugem prispevku.

Konvencije so se udeležili tudi trije ljubitelji fantazijskih strateških in družabnih iger iz Slovenije.

»Otipljiv« del nagrade ARTEFAKT.

Zgoraj: Pogled v glavni hall Filozofske fakultete na Reki, ki je bil centralno prizorišče Rikona. (Vse fotografije na tej strani je prispeval Bojan Ekselenski.)

Spodaj: Plakadni steber, ki je obveščal o vseh aktivnostih in nujno potrebnih lokacijah.

Sekcija igralcev fantazijskih namiznih iger je bila dobro zasedena, vendar ne tako dobro organizirana, kot je to bilo na prejšnjih srečanjih. Del krivde gre pripisati novemu prizorišču, ki ga organizatorji še niso v celoti obvladali.

NEKAJ VTISOV

Če primerjamo ta RIKON s konvencijo v preteklem letu, ki je bila na Zvezdarnici v Reki, moramo ugotoviti, da je bila prejšnja neprimerno bolj organizirana. Tukaj imamo sterilno novo zgradbo Filozofske fakultete, ki se pne nekam visoko pod nebo in je dejansko neprimerna za organizacijo druženj in demonstracij. Bolj je primerna za predavanja, saj je v vsaki učilnici nameščena najnovejša visoka tehnologija. Na Zvezdarnici je bilo okolje malo bolj stisnjeno, vendar prijetnejše in že sama astronomska kupola je spominjala na SF. Tam so organizatorji vedeli, kam naj kaj umestijo. Medtem, ko smo se tukaj lovili glede prizorišč, predverje pa je pokalo od (pre)mnogih aktivnosti. Tudi obveščanje ni bilo prav na visokem nivoju, dokler nismo našli stenčas-steber.

Prav tako je bil bolj pripravljen letošnji Liburnicon v Opatiji, ki se je odvijal v osnovni šoli. Že samo šolsko dvorišče je nudilo boljši prireditveni prostor. Igričarski del je bil daleč podhranjen in mesto pod fakultetnim stopniščem nikakor ni bilo najboljšo. Prav s strani igričarjev je reška konvencija doživljala največje kritike in tukaj se bodo organizatorji morali bolj potruditi.

Vsebinsko je bilo konvencija na nivoju in polna pomembnih hrvaških gostov. Vsekakor so bila zelo zanimiva različna predavanja, ki kažejo, da je hrvaški fandom močan, z veliko pristaši in je mogoče najti za vsakogar nekaj.

Okolica fakultete je še nedokončana. Zato tukaj ni mogoče pripraviti nobene aktivnosti. Ob tem je bil še oktobrski dan kljub soncu zelo hladen zaradi močne burje, ki je zvižgala skozi kovinsko konstrukcijo. To je bil edini "nadzemeljski" zvok, ki se je skladal s konvencijo.

Zgoraj: Delavnica za izdelavo "malenih vila" je pritegnila predvsem žensko občinstvo, ki je z veseljem kupovalo uhane, broške in kipce.

Spodaj: Ultra-moderna nova zgradba Filozofske fakultete na Reki, ki je bila postavljena lani oktobra. Če bi ne bilo nezemeljskega zvoka močne burje, bi morda pomislila, da sva zgrešila prizorišče konvencije.

Zgoraj: Književna mineštra s hrvaškim SF&F avtorjem Zoranom Krušovarjem. Pogovor vodi z založnico Mileno Benini, ki je izdala osem hrvaških SF&F&H knjig v letu dni.

Spodaj: Bojan Ekselenski in Andrej Ivanuša pred plakatno steno, kjer so prikazane naslovnice njihovih knjig in fanzina JeJ ter dejavnost društva Zvezdni prah.

SIRIUS • B VRNITEV LEGENDE?

V ex-YU je bil ZF & F časopis z imenom SIRIUS, ki se je lahko pohvalil z naklado 76.000 izvodov in še z vsaj enkrat toliko bralci. Njegov založnik je bila časopisna hiša Vjesnik iz Zagreba. Kljub temu, da je izhajal v hrvaškem jeziku, smo ga brali tudi v Sloveniji, saj takrat lastnega časopisa nismo premoogli. Tako kot tudi ne danes!

SIRIUS • B ni naslednik prejšnjega, obema je skupna le tradicija objav SF & F zgodb. Uredništvo časopisa je objavilo, da bodo izdajali domače in tuje ZF & F & H zgodbe. Tako imamo tudi Slovenci priložnost, da v prevodu objavimo kakšno kratko zgodbo. Prednost pa imajo seveda tiste, ki so bile kadarkoli in kjerkoli nagrajene.

V začetku bo to dvomesečnik. Prva številka je izšla oktobra 2011, naslednja torej decembra 2011. Po šestih številkah načrtujejo prehod na enomesečno izhajanje. Velikost časopisa je 13 x 19 cm z barvno naslovnico in s črno-belimi ilustracijami na 160 (176) straneh.

Ob zgodbah in novelah bodo pripravili še recenzije zgodb in novice. Časopis bo tudi osnova za nagradne igre in tematske natečaje, ki jih bodo objavljali na internetnem naslovu:

[/siriusb.hangar7.hr/](http://siriusb.hangar7.hr/)

Glavni urednik je Davorin Horak, ki je dosegljiv na elektronskem naslovu:

davorin.horak@hangar7.hr

Naslovnica prve številke (oktober 2011) dvomesečnika za ZF & F SIRIUS • B iz Zagreba, Hrvatska

ZVEZDNI PRAH PRVO POROČILO

Od ustanovitve Društva ustvarjalcev spekulativnih umetnosti ZVEZDNI PRAH je minilo že več kakor pol leta. Sredi novembra 2011 so se člani društva zbrali na prvi seji upravnega odbora (UO) društva. Pregledali so dejavnost društva in se dogovorili za aktivnosti za naslednje obdobje.

Prvi sestanek UO je bil v Kranju, 11. novembra 2011 v restavraciji Brioni. V tem času je društvo pridobilo internetno domeno, ki se glasi www.zvezdni-prah.si in objavilo svoje prve internetne strani. Ob tem so bile urejene še vse druge potrebne organizacijske aktivnosti, ki so povezane z ustanovitvijo novega društva.

Društvo se je v pomanjkanju domačega fandoma predstavilo na dveh hrvaških konvencijah in sicer avgusta na Liburniconu v Opatiji in oktobra na Rikonu v Reki na Hrvaškem.

Na seji je bil podan predlog Bojana Ekselenskega, da kot častnega člana sprejmemo našega starosta slovenskega SF dr. Vida Pečjaka, ki smo ga z veseljem in soglasno podprli. Ker je tudi Pečjak sam pristal, da postane častni član, smo sprejeli ustrezeni sklep, slovesen sprejem pa se organizira v začetku leta 2012. Sklep smo utemeljili z: *dr. Vid Pečjak je sprejet za častnega člana društva zaradi svojega dela na področju spekulativnih umetnosti. Njegov opus literarnih del je obširen in predstavlja zgodovinski presek ustvarjalnosti pri nas.*

Za leta 2012 predvidevamo organizacijo slovenskega SF&F&H srečanja, oz. konvencije v Mariboru, ki bo verjetno ob prvem koncu tedna (petek in sobota) v mesecu novembru 2012.

V Zagrebu bo konec meseca aprila 2012 EUROCON, kjer bomo sodelovali z lastno stojnico. Na njej bomo promovirali vso slovensko dejavnost s

področij spekulativnih umetnosti. Bojana Ekselenskega smo kandidirali za agenta Eurocona za Slovenijo.

Izdali bomo svojo edicijo zbornik Drugotnost, kjer bomo objavili dela iz natečaja. Natečaj vodi Andrej Ivanuša in se razpiše v mesecu januarju 2012. Sredstva za izvedbo bomo pridobivali iz različnih virov in tudi iz javno dostopnih razpisov. Ob tem nameravamo obveščati slovenske knjižnice o izdajah s tega področja.

Vsako delo članov se bo moralo predstaviti vsaj z eno javno predstavitevijo v naši organizaciji, če založniki tega ne bodo pripravili sami. Če bomo imeli lastne izdaje, se bomo udeležili tudi knjižnega sejma v Ljubljani. (AI)

KUŽNA NEVARNOST CONTAGION

3,8/5

Podatki o filmu

Warner Bros. Pictures, Participant Media, Imagenation Abu Dhabi FZ
9. september 2011
Dolžina: 106 minut
PG-13

Režiser:

Steven Soderbergh

Scenarist:

Scott Z. Burns

Igralci:

Matt Damon, Kate Winslet, Jude Law, idr.

Kratek opis

Film katastrofe, kjer spet iz laboratorija pobegne virus in pobije (skoraj) vse.

V naših kino centrih že straši (ko to berete, se bo verjetno že iztekel) film katastrofe, posnet s precej dokumentarističnim pristopom. Avtorji filma so verjetno vložili veliko

napora, da bi verodostojno pokazali, kako bi se ustrezne ustanove odzvale na nevaren in smrtonosen virus.

Film je režiral Steven Soderbergh, ki ga imamo radi zaradi Solarisa, Oceanovih v vseh izvedbah in Špiclja. Scenarij je izpod parkljev Scotta Z. Burnsa, ki je scenaristično zagrešil tudi Špiclja.

Zgodba niti ni kaj posebnega. Domov v Mineapolis se vrne BethEmhoff (GwynethPaltrow), ki je bila službeno v Hong Kongu. Najprej misli, da gre za težave zaradi časovnega pasu, a se izkaže, da so fekalije resno vdrle v njen svet. Zdravniki njenemu možu (MattDamon) niti ne morejo natanko razložiti, kaj je pokopalo njegovo ženo. Potem, se začne. Kmalu pride do globalne pandemije. Mrtve preštevajo v tisočih in kmalu v milijonih. Svetovna zdravstvena organizacija in drugi se obupno bori-
jo. Realno je prikazano iskanje t.i. »nultega« pacienta, iskanje cepiva, razkroj družbenega reda in potem obvladovanje pandemije. Laurence Fishburne igra uslužbenca Ameriške agencije, Jude Law se odlično znajde v vlogi blogerja in pokaže umazano ozadje manipulacije z javnostjo. Skratka, film je na svoj dokumentarističen način dobro speljan in igralci se dobro znajdejo v svojih truplih. Tudi manj pomembne vloge so v rokah izkušenih igralck

in igralcev.

Vse je fino do zaključnih minut. Te pa po nepotrebem skazijo vso logično zgrajeno zgodbo z res banalnim prikazom začetka. Filmu bi morebiti lahko očital mestoma premalo dinamično dogajanje, tu in tam ubere kakšno zgodbovno bližnjico in hvala bogu, niso ga tiščali v 3D.

In zdaj tisto, kar je nujno:

Konkluzija in ocena	
Zgodba	1,6/2
Igra	0,8/1
Izvedba	1,1/1,5
Tehnična kvaliteta	0,3/0,5

Skupaj imamo torej 3,8/5. Filmu elitno oceno nad 4 vzame nepotreben zaključek. Tu je kazen za izvedbo in zgodbo. Potem malce partizanski prikaz laboratorija in banalnost drobne prevare »nulte« bolnice. Film je vreden ogleda v kinu, dasiravno zaradi ne preveč izstopajočega zvoka in posebnih učinkov ne bo izguba, če si film pogledate v domači čumnati. Ta film ne nosijo big badabum eksplozije in skakajoči joški (slišiš Michael Bay?), temveč logično speljana zgodba.

Skupaj 3,8/5
Filmu elitno oceno nad štiri vzame nepotreben zaključek.

Za Vas gledal: Bojan Ekselenski

SILA UDARCA
FORCE OF IMPACT (2006) - /DEADLY SKIES/

1,7/5

Podatki o filmu

Liberation Entertainment
15. avgust 2006
Dolžina: 86 minut

Režiser:

Sam Irvin

Scenarist:

Lindsay James

Igralci:

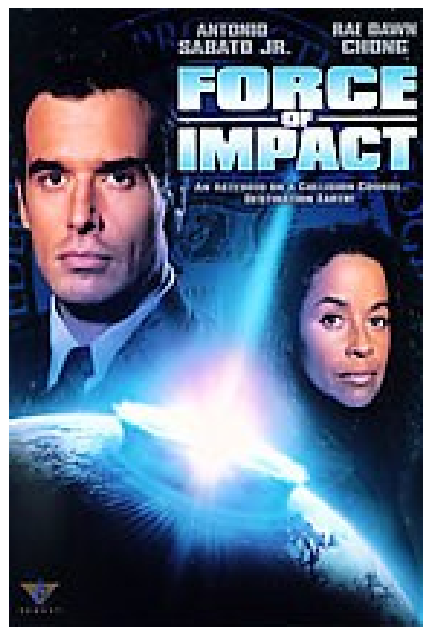
Antonio Sabato, Jr. Rae Dawn,
Chong Michael Moriarty, idr.

Kratek opis

Še enkrat grozen, velikanski asteroid ukinja človeštvo.

Ta film sem dobil v trgovini za manj kot je cena enega kebaba. Poleg je bil priložen še film Asterix in Obelix: Misija Kleopatra, ki odtehta 80 % vrednosti paketa. Zakaj? Berite dalje!

Nekega dne »bureku« zagrozi velikanski asteroid. Astronomka Madison Kelsey spozna, da grozen, velikanski asteroid ukinja potrebo po indeksu citiranosti in se s tem

nikakor ne strinja. Edini, ki ji verjame, je poročnik Richard Donovan, ki je med drugim sodeloval pri ustvarjanju orožja proti prevelikim pleskavicam, ki nas kanijo ogroziti. Skupaj se odločita za akcijo ...

V filmu (sem, rekel filmu?) je vse: zarota samosvojega generala, plemenitost poročnika in seveda odštevanje sekund. Vsi klišeji, ki jih imamo radi ali pa tudi ne, so nekajkrat ponovljeni. Igra je na meji med bruhanja vrednim obupom in željo po uničenju sveta s takšnimi igralci. Vsi do zadnjega so hodeči zombiji, priklopljeni na premočno dozo snifa. Režija? Bog nam pomagaj, kot nam naj pomaga pri smešnih posebnih učinkih, generičnih lokacijah in sploh vsem, kar nam ta film zmeče v nič hudega sluteče možgane. Še sreča, da znanstvenica ni mahedrala z joški, da bi pred zaslone privabila potrebne najstnike.

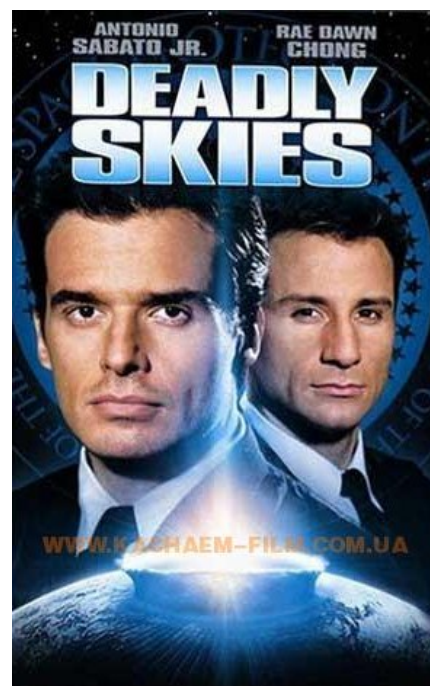
Na DVD škatli piše, da je na kocki usoda planeta. Če bi planet sestavljali takšni debili, ki so spackali ta film, je morebiti bolje, da naredimo veselju uslugo in se sami terminiramo na dinozavrski način. Film je na svoj pokvarjen način celo smešen. Primeren je torej za vse s čudaškim smislom za humor.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	0,5/2
Igra	0,2/1
Izvedba	0,3/1
Dobljeno v paketu	0,4/0,5
Cena kvaliteta	0,3/0,5

Skupaj: 1,7/5. Če bi ne bilo dodanega DVD z Asterixom in Obelixom, bi bil disk uporaben le za rezanje

pizze.

In komu je ta zmazek namenjen? Vsem, ki še nimate v svoji zbirki Asterix in Obelix: Misija Kleopatra, saj je cena 2,99 € dovolj ugodna. Na film, ki prinaša zgodbo o kocki usode planeta, pa ne računajte, razen če se želite režati smešnostim. Film se lahko mirno postavi ob bok umotvorom Azila (saj veste, katerega mis-

lim!?).

Kot je mogoče razbrati iz interneta so film uporabili še kot predlogo za TV serijo Deadly Skies, ki se tudi ni odrezala kaj bolje od filma.

Skupaj 1,7/5
Avtorje filma bi moral terminirati kar asteroid, ki so si ga izmislili.

Za Vas gledal: Bojan Ekselenski

SOMRAK SAGA: JUTRANJA ZARJA - 1. DEL THE TWILIGHT SAGA: BREAKING DAWN - PART 1

2,3/5

Podatki o filmu

Summit Entertainment, Sunswept Entertainment, TSBD Canada Productions

16. november 2011

Dolžina: 117 minut

PG-13

Režiser:

Bill Condon

Scenaristka:

Melissa Rosenberg
po zgodbi Stephenie Meyer

Igralci:

Kristen Stewart, Robert Pattinson,
Taylor Lautner, idr.

Kratek opis

Zaljubljeni vampirji in (skoraj) brez krvi, skratka brezkrvna vampirska romanca.

Somračenje je četrtič udarilo med nas in še četrtič smo deležni nič kaj napredne izkušnje. Najprej o igralcih. Ti so isti, kot prej, torej se ne bomo ponavljali. Najstnice bodo ohale in ahale ob Robertu Pattinsonu ali razpizdenem Taylor Lautnerju, dočim bodo dedci ravnodušni ob Dakoti Fanning (to tista kričava dečva iz Vojen svetov) in vampirsko shirani Kristen Stewart. Scenarij je ostal v istih rokah kot predhodna dela, a režiserski korobač je zgrabil Bill Condon, a to gotovo ne bo njegov oskarjevski projekt.

Zakaj je bilo potrebno zadnji del sage razčesniti na dva kosa? Ker je tudi zadnji Harry Potter bivakiral v dveh filmih. Stephanie Meyer pač želi stopiti v (pre)velike čevlje J.K. Rowlingove. Plačniki veselice bi tudi radi molzli licenco do nezavesti. Zakaj ne bi naredili dve razvlečeni limonadi? In roko dam v špirit, da bo drugi del Mrka najbrž v 3D. Rad bi videl, kako nerodno animiran volk skoči v ekran. Buu! Prej ha, ha in še 1x ha.

No, do večšine ustvarjanja J.K.

Rowlingove ji manjka še kaj več kot razčesnjen film. A to ni opis knjige, temveč filma. Vsebina? Ja, užitnost filma se začne pri vsebini. Meyerjeva hoče, da so v filmu vse podrobnosti. Hoče dogajanje po polžje in filmarji so ji seveda ustregli.

Začne se s pripravami na poroko med Bello in Edvardom. Nič posebne-ga. Zraven so malce začinili s sanjskimi vložki, da so lahko porabili nekaj paradižnikove meze. Potem gresta na medene mesece, akhm medene dneve. Tam se končno spravita seksati, a pri vampirjih spoznamo dobesedni pomen »frčanja perja«. In takrat drek prileti v ventilator, pardon v Bello. Edvard je namreč, pač v skladu s puritansko logiko, pač spustil in seveda v prvem šusu spočel dete. To dete je vampirsko dete in pije samo rdeči sok. Ob tem je rast otročička nastavljena na "turbo" in kmalu imamo shujšano, nič kaj rajcih Bello.

V vse skupaj se vplete še krdelo volkodlakov in Jacob tubi pristavi lonček. Do konca sledi samo stopicljanje na mestu. Ta je predvidljiv kot kakšna pokopališka prostitutka. Dodali so še vse klišeje, ki jih imajo rade najstnice, ki se jim ful dogaja skuliran vampir. Liki v ničemer na noben način ne napredujejo. Ravno to je največja cokla filma. V HP liki ves čas napredujejo, a tukaj so crkotine, kakršni so pač vampirji.

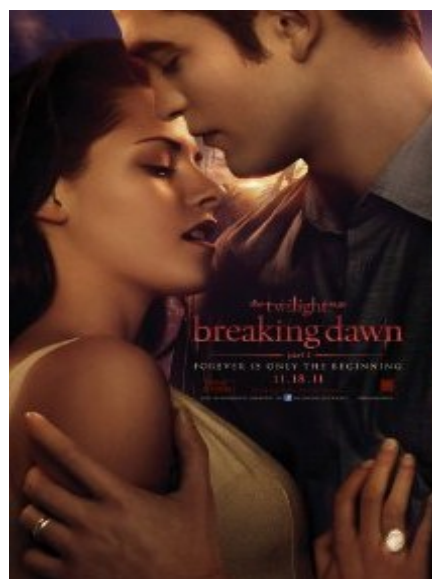
Film je enostavno preveč razvlečen. Avtorica je hotela prikazati vse detajle in dobila je razvlečeno čorbo, polno predvidljivih klišejev in skoraj brez zanimivih obratov. Čorba je tako dolga za dva filma. Posebni učinki so povprečni, saj je film namenjen molži najstnic in njihovih trenutnih samcev. Te pa ne padajo na tehnikalije, temveč

na klišejski, predvidljiv in ponavljajoč čustven golaž. Glasba in zvok – božesačujaj, bi rekli naši južni sosedje. Edini plus je, da ni 3D.

Kaj naj rečem na igro? Udeleženci so pač odblebetali, odjokali in odrenčali svoje v okvirih možnosti, ki niso ravno briljantne. Vse skupaj je zelo povprečno in temu primerna je ocena.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	0,8/2
Igra	0,5/1
Izvedba	0,7/1,5
Tehnična kvaliteta	0,3/0,5

VAŽNA OPOMBA: Fantje, poleg denarja za dve vstopnici, boste potrebovali še cekin za pivo, ker gotovo nočete izgubiti 2 uri časa za zijanje te mineštre in vzdihovanja vaše samice, kako je samec na platnu ful kul. Uživali boste samo, če se vam dogaja shirana baba, ki ji mulc pije kri.

A je na tem filmskem plakatu sploh kakšen vampir? Še belih podočnjakov ni videti, kaj šele kri?

Skupaj 2,3/5
Za pr'mejduš, več si film
ne zasluži.

Za Vas gledal: Bojan Ekselenski

ODŠTEVANJE: JERUZALEM (2009)
COUNTDOWN: JERUSALEM (2009)

1,1/5

Podatki o filmu

Global Asylum
 24. februar 2009
 Dolžina: 93 minut

Režiser:

A.F. Silver

Scenarist:

David Michael Latt, Jose Prendes

Igralci:

Kim Little, Clint Browning, Russell Reynolds, idr.

Kratek opis

Ker se je Bog obrnil stran od Zemlje, so avtorji pomislili, da bomo gledalci požrli prav vse.

Drage moje in dragi moji, znova vas bom razveselil z izdelkom ljubkih uničevalcev nam ljubih licenc. Ja, govorim o Asylum ali po domače "Društvo-metalcev-dreka-v-vse-lepo". V tem remek delu so morebiti presegli celo sebe, saj so kradli tudi iz svojih filmov. Ampak kljub vsemu film ni totalni izbljuvek crknjenega trola, temveč JE crknjen trol. O igralcih in drugih kadavrih, ki so zagrešili to krajo pasovne širine, ne bom izgubljal časa.

Film govori o dečki, ki ji je mrknila hči. Dogaja se v času, ko se je Bog dokončno obrnil stran od našega sveta in ga malce stresel, zalil in pomočil v svežo gnojnico. Imamo voditelja, ki je Antikrist (videno že v nekaj filmih), potem so tu "tenoristi", ki se radi igrajo z eksplozivnimi telesi, pa malce ravsa, kjer evropski voditelj (beri: Antikrist) Izrael razglasi za največje prostitutke tiste iz svojega bordela. Skratka, film je spoj že videnega na okusnejši način.

V uri in pol smo deležni smešnih posebnih učinkov, ki jih je spackal levoročni vajenec na popravcu. Igra? Dajte no. Še lesene lutke v izložbi imajo več življenja.

Ampak film je v akciji za piškava dva (2,0!) evra. Če ne drugače, je plošček dober za rezanje pizze. Scenarist je pač nekaj naškrabal na list papirja, ko ga je dajalo zaprtje. Izvedba je podn in nižje sploh ne gre. Najboljše od vsega je itak slikica na škatli. Da ne bom ukradel preveč pasovne širine, naj podam oceno.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	0,2/2
Igra	0,2/1
Izvedba	0,1/1
Dobljenov paketu	0,3/0,5
Cena:kvaliteta	0,3/0,5

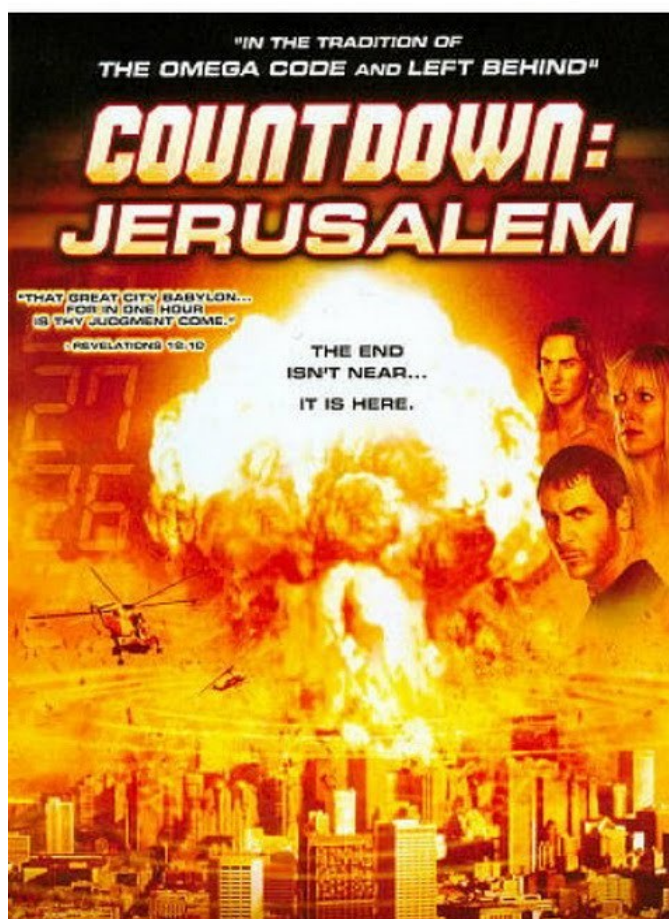
Komu je film namenjen? Ljubiteljem verske patetike z želodčnimi težavami. Če vam je film všeč, ste

najbrž potrebni natančnejših preiskav ali pa ste se naključno padli v 21. stoletje.

POZOR! POZOR! Filma ne zamenjati za Jerusalem Countdown (2011), ki sta ga naredila 10-West Studios in Pure Flix Productions za v kino. To je popolnoma drugačna zgodba, kjer teroristi v ZDA pretihotapijo nuklearno bombo.

Skupaj 1,1/5
Ja! Imamo zmagovalca leta na sekretnem koncu lestvice naj filmov.

Za Vas gledal: Bojan Ekselenski

POTOVANJE NA LUNO LE VOYAGE DANS LA LUNE (1902)

4,8/5

Podatki o filmu

Gaston Méliès Films
1. september 1902
Dolžina: 14 minut (16f/min.)

Režiser:

Georges Méliès

Scenarista:

Georges Méliès, Gaston Méliès

Igralci:

Georges Méliès, Victor André, Bleuette Bernon, Jeanne d'Alcy, Henri Delannoy, idr.

Kratek opis

Uradno označen kot prvi ZF film v zgodovini. Znan po tem, da zadene raketa Luno v oko.

OSNOVNO O FILMU

Francoski črno-beli nemi film *Le Voyage dans la lune* iz leta 1902 med filmskimi teoretiki velja za prvi »pravi« ZF film. Temelji na dveh zgodbah: *Potovanje na Luno* (*De la Terre à la Lune*, 1865) Julesa Verneja in *Prvi ljudje na Luni* (*The First Men in the Moon*, 1901) H. G. Wellsa.

Scenarij za film sta napisala brata Georges in Gaston Méliès. Dolžina je 14 minut pri takrat običajni hitrosti 16 sličic na sekundo. Film je takoj dosegel velik uspeh in je še danes najbolj znan izmed več kakor 100 filmov z ZF tematiko, ki jih je posnel Georges Méliès.

Film ima zanimivo zgodbo in je poln posebnih načinov animacije in posebnih učinkov, ki do takrat v filmu še niso bili uporabljeni. Glavna scena filma, ki jo mnogi poznajo še danes, je tista, ko raketa zadene Luno v oko.

Po oceni revije *The Village Voice* je ta film na 84. mestu med stotimi najpomembnejšimi ZF filmi.

VSEBINA

Na srečanju astronomov, ki so podobni čarovnikom s koničastimi kapami in z velikimi monodalnogledi v rokah, predsednik predlaga potovanje na Luno. Po razpravi šest pogumnih astronomov sprejme izziv.

Zgradijo vesoljsko ladjo v obliki granate, ki jo stlačijo v velikanski top. Pogumni pustolovski astronomi se stlačijo v plovilo ob pomoči brhkih deklet v mornarskih uniformah. Nato jih izstrelijo.

Plovilo zadene Luno v oko, ki se ji močno zasolzi. A pustolovci preživijo in se izkrcajo na nebesno telo.

Najbolj znan prizor iz filma.

Astronomi na Luni opazujejo kako Zemlja vzhaja izza obzorja. Vendar so zelo izčrpani zaradi potovanja, da poležejo, se pokrijejo z odejami in zaspijo.

Medtem nebo preleti komet in iz vsake zvezde pokukajo človeški obrazi. Starec Saturn pogleda skozi okno na svojem obročastem planetu. Na luninem kraju se guga Phoebe, boginja Meseca in sproži snežni metež, ki zbudi astronome raziskovalce. Ti se pred padavinami zateče-

jo v votlino kjer rastejo velikanske gobe. Eden izmed njih odpre režnik, ki takoj požene korenine in se spremeni v eno izmed velikanskih gob.

Pojavijo se Seleniti, prebivalci Lune, ki so podobni velikanskim insektom. Vendar se jih astronomi lahko ubranijo, saj ob vsakem močnejšem udarcu eksplodirajo. Vendar na koncu omagajo, saj je Selenitov mnogo preveč. Zajamejo jih in jih privedejo pred njihovega vodjo v selenitski palači. Tukaj se eden od astronomov osvobodi, potegne vodjo s prestola in ga porine na tla, kjer zaradi močnega udarca eksplodira.

Astronomi v zmedi pobegnejo in zbežijo k svojemu plovilu. Med begom se otrešajo hitrih Selenitov in petim astronomom uspe zlesti v notranjost plovila. Šesti z vrvo potegne kapsulo preko luninega roba in ta odleti v črno vesolje.

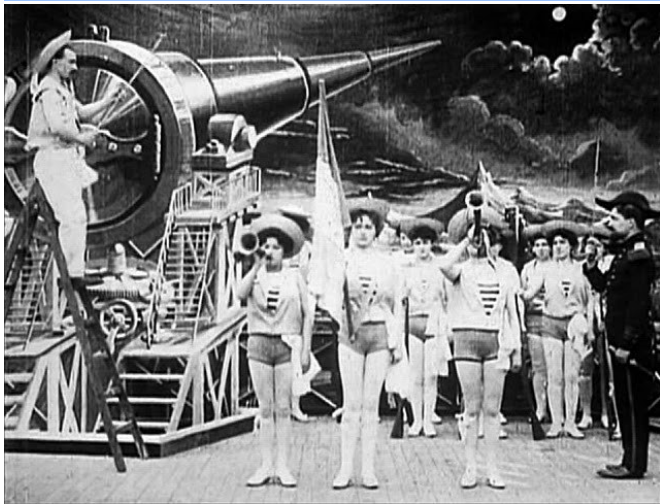
Nekateri Seleniti se uspejo v zadnjem trenutku ujeti za kapsulo in vrv. Vsi skupaj letijo skozi prostor in na koncu pristanejo v oceanu na Zemlji. Seleniti popadajo v morje, kjer se utopijo. Kapsula priplava na površino, kjer jo reši ladja in prenese na kopno.

Zadnja sekvenca filma kaže slavnostno parado v čast junaške vrnitve. Postavijo jim tudi spominsko statuo. Ta del v nekaterih kopijah filma manjka.

TEHNIKALIJE

Filmski teoretiki menijo, da je film tehnično inovativen in napreden za tisti čas. A po drugi strani je še vedno zelo enostaven v pripovedni tehniki.

Ken Dancyger, ki je vodilni teoretik nemega filma, meni:

Brhke mornarke pospremito pogumne astronome raziskovalce v vesoljsko granato.

Na luninem kraju se guga Phoebe, ki opazuje speče astronome. Boginja Lune jim nato pošlje snežni metež, ki jih zbudi.

»Filmi je zbirka zabavnih posnetkov vsak s svojo scenografijo. Skupaj pripovedujejo zgodbo na način, ki ga danes nismo vajeni. Šele filmi Američana Edwina S. Porterja so posneti na način, ki je danes v uporabi. Je pa Porter sam dejal, da se je pri dolžini filma in pri kvaliteti njegove izdelave zgledoval pri Mélièsu.«

Pri tem je zanimivo to, da obstaja v filmu prizor, ki je prikazan dvakrat, vsakokrat z drugega zornega kota. Prvi je ta, ko astronomi z Zem-

lje opazujejo kako kapsula zadene Luno v oko. Drugič pa je ta prizor prikazan z lunine površine. Tukaj kapsula pristane na luninih tleh in iz nje splezajo raziskovalci.

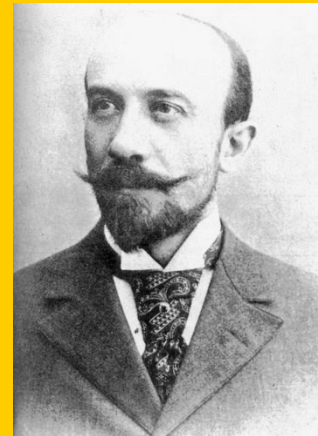
To tehniko je kasneje znova uporabil Edwin S. Porter v filmu *Life of an American Fireman* in za njim vsi filmarji. Mnogokrat je to uporabljeno tudi v sodobnih filmih.

Film je eden prvih, ki je kazal nelogične stvari v logičnem razmišljanju. Ob tem je Georges Méliès smešil družbeno strukturo takratne Francije, prikazal jo je kot nesmiselno in karnivalsko norčavo. Ob tem si je sposodil še znanstvenike in znanost na splošno.

V tistih časih je bilo v modi še to, da so črno-bele filme ročno obarvali. Do danes je preživel le en primerek tako pripravljenega filma, ki so ga našli leta 1993 v Filmoteca de Catalunya (Katalonska filmoteka). Bil je skoraj popolnoma uničen, a ga je bilo mogoče restavrirati. Eno leto so potrebovali pri Technicolor Lab of Los Angeles, da so ga uredili. Enajstega maja 2011 je bil restavriran film prikazan na festivalu Cannesu. Dodali so mu novo zvočno podlago, ki jo je zaigrala Francoska državna pihalna godba.

Originalni plakat, ki je vabil na ogled filma.

GEORGES MÉLIÈS (1861–1938)

Njegovo polno ime je bilo Marie-Georges-Jean Méliès. Rojen je bil v Parizu. Svojo življenjsko pot je začel kot odrski magik v Theatre Robert-Houdin. V filmu je bil prvi, ki je odkril učinek »stop-motion«, uporabljal je večkratno ekspozicijo filma in še mnogo drugih filmskih trikov. Imenujejo ga tudi »kinomagik«.

OCENA

Kakorkoli že pogledamo, je to prvi ZF film in kulturni v mnogih pogledih. Všeč mi je tudi humoristično vodenje zgodbe. Zato si je prislužil oceno 4,8 od 5 mogočih točk.

Prvi »pravi« ZF film v človeški zgodovini.

*Za vas gledal in se spominjal:
Andrej Ivanuša*

NIKA MAJ

Pogovor vodil Bojan Ekselenski

- **Nika Maj je vaše umetniško ime. Zakaj ste se odločili za umetniško »preimenovanje«?**

Do preimenovanja je prišlo na predlog založbe, s katero sem se dogovarjala za izdajo romana *Demon iz gozda*. Čeprav naše sodelovanje takrat (še) ni zaživelo, sem pri *Demonu iz gozda* in pri nadaljnjih romanih obdržala psevdonim, ki se ga je domislil in mi ga predlagal urednik založbe Sanje.

- **Do zdaj se spisali kar nekaj knjig. Znaten del bi lahko uvrstili med fantazijo, a najde se tudi znanstveno fantastična trilogija (*Skrivnost doline okamnelih zmajev*). Se pa med vašimi deli najdejo tudi drugačna dela. *Klavec na oslu* ali *Kličejo me cigan* vsekakor ne sodita med ZF & F. To pomeni konec Nike Maj v sferi fantazijske književnosti?**

Moja literarna dela ne nastajajo načrtno ali v skladu z razumsko logiko, ki bi sledila recimo želji po uspehu, sprejetosti ali branosti. Prej bi lahko rekli, da gre za vznike iz nezavedne psihe, ki kakor mehurčki zraka priplavajo iz globin na površje – v zavest. Pogosto izvirajo iz arhetipskega jedra, okoli katerega se zavrtinčijo čustva, občutki in misli, zato prinesejo s seboj presežek eruptivne energije, ki se zelo agresivno poskuša realizirati v zavesti oziroma v dejanskem svetu. Pisatelj je ob tem bolj kot ne v vlogi medija ali orodja, preko katerega se uresničijo vzorci notranjega psihičnega dogajanja. Način realizacije (upodobitve) je odvisen od tega, v kakšni obliki se lahko iz območja nezavednega prenese največ energije. Najbolj pripravna zvrst za odslikavanje tovrstnih skritih psihičnih vsebin je vsekakor fantazijska literatura, res pa v družbi, ki je usmerjena v razumarski odnos do sveta, takšna izbira nagovarja le manjši krog ljudi, ki so jo sposobni brati in sprejemati brez vnaprej izdelanih predsodkov in odklanjanja. Zato se včasih skrije v preobleko magičnega realizma, s čimer si presenetljivo uspe prislužiti vstopnico v uradno priznani in cenjeni slovenski literarni svet.

- **V Sloveniji je žanr fantazije zbanaliziran na otroško in mladinsko literaturo, a znanstvena fantastika je daleč od priznanja leposlovne književnosti. »Pravi« književniki v Sloveniji ne »padejo tako nizko«, da bi svoje ime »umazali« z žanrsko literaturo. Zakaj je Slovenija glede tega nekakšna črna luknja?**

Slovenski knjižni trg je zelo majhen in omejen, kar v veliki meri določa njegovo specifiko, namreč, da je najbolj varno pluti v glavnem toku in se izogibati stranskih roka-

Nika Maj (Nataša Vrbančič-Kopač) – (foto Nik Rovar, 3009)

vov, četudi na škodo izvirnosti in ustvarjalne svobode. Razlog za takšen odnos je najbrž tudi v tem, da se večina založb in avtorjev bori za golo existenco, za preživetje. Mogoče nam kot narodu za kaj več primanjkuje samozavesti, odločnosti in prepričanosti vase, da bi tvegali in poskušali ustvariti ter plasirati, morda celo na širši trg, nekaj novega, svežega, drugačnega.

- **Kdaj ste prvič spisali kakšno zgodbo?**

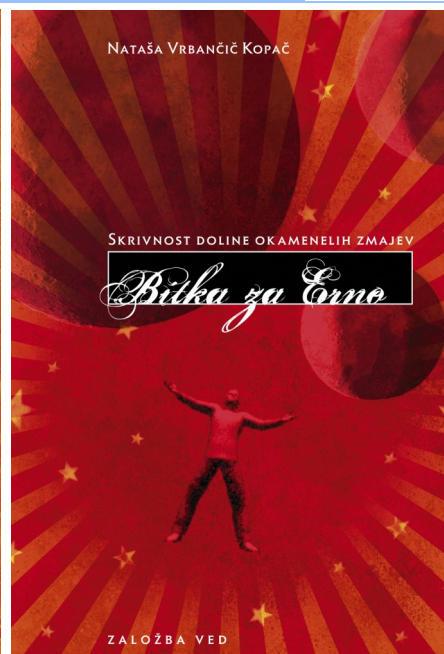
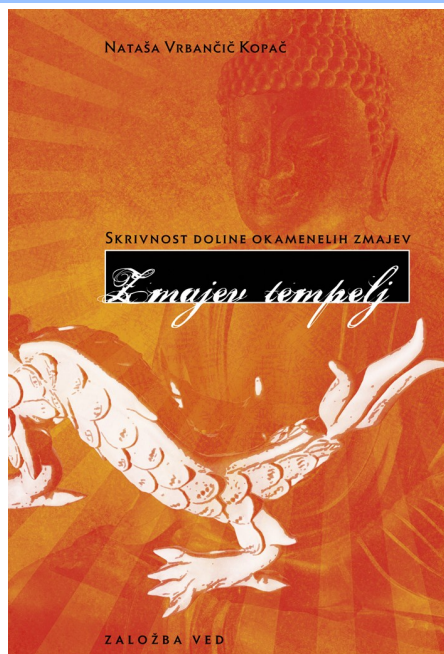
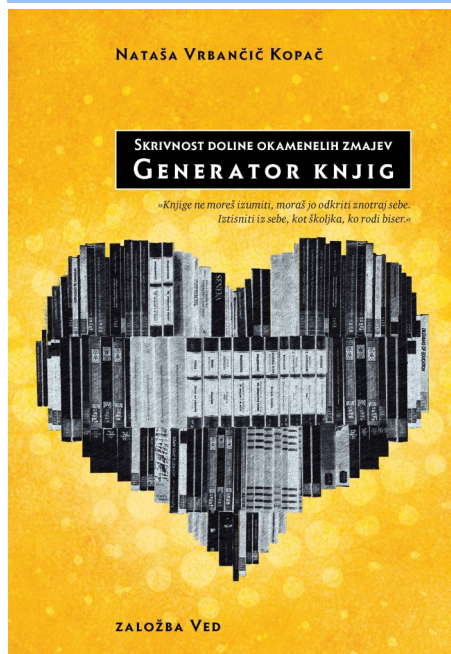
Nekega poletnega dne leta 2005 sem brez posebnega zunanega razloga sedla za računalnik in napisala prolog za roman *Generator knjig*. To je bil moj prvi leposlovni zapis, če ne štejem šolskih spisov. Po tistem se nisem več ustavila, in tako je pisanje poleg raznovrstnih športnih aktivnosti postalo moja glavna pristočasna dejavnost.

- **Imate kakšno neobjavljeno (mladinsko, fantazijsko ali ZF) zgodbo, ki bi jo lahko objavili v namenskem magazinu?**

Če bi prebrskala stare, pozabljene in zaprašene diske, bi se verjetno kaj našlo.

- **Ste svojo znanstveno kariero obesili na klin? Si lahko s pisateljstvom režete dovolj dobre rezine kruha?**

Znanstveno kariero sem opustila ob spoznanju, da mi nadaljevanje po poti zahodnjaške, materialistično usmerjene znanosti ne bo omogočilo doseči cilja, za katerega se zdi, da mi je bil določen z rojstvom, namreč dokopati se do resnice o našem bivanju, o pomenu človekovega življenja in o odvečnosti mej, ki si jih postavljamo v umu in ki nam preprečujejo, da bi spoznali svet in življenje v njuni popolnosti, celovitosti. Dejansko se moje raziskovanje ni nikoli nehalo, samo prestopilo je začrtane meje, zapustilo uradna

prepričanja in se podalo na področja, ki jih mnogi zanikajo, zaničujejo in zavračajo. Kdaj pa kdaj se od tam, z druge strani, kjer nadaljujem predano iskanje smisla in pomena, oglasim s kakšno »razglednico« – v obliki knjige. Seveda pa z izkupičkom od knjig ne morem preživeti, zato sem se po koncu uradno priznane znanstvene kariere zaposlila v državni upravi, kjer delam še danes.

- **Knjige, kot so *Peklenske čeri*, so mladinski romani. Gre za pustolovščine podadolescentnih najstnikov in najstnic. Kdaj ste prvič dobili idejo, da bi spisali kaj za otroke?**

Kdor bi na moje pisanje pogledal skozi kritične oči Jungove psihoanalize, bi neizogibno spoznal, da v vseh mojih romanih nastopa en sam glavni lik, ena oseba. Ta oseba je dejansko moja podosebnost, sestavljena iz vseh potlačeni in skritih lastnosti, ki so se skozi čas pokazale kot neustrezne, neuporabne ali družbeno nesprejemljive. Kakor Luna človeštvu nikdar ne pokaže svoje temne plati, ostanejo tudi zavržene podosebnosti pogosto v območju nezavednega mraka, vendar pa obdržijo tendenco, da bi se uresničile. Animus, moški v ženski psihi, se zato poleg pojavljanja v sanjah in ljubezenskih fantazijah rad zrcali v umetniških delih. Na ta način vstopi v zavest in z mistično poroko (sprejetjem) poskrbi za alkemijsko preobrazbo psihe v stanje večje celovitosti in enotnosti. Animus spremlja žensko od otroštva dalje, običajno se v njem odslikava mnenje oziroma odnos ženske do moških, sprva do očeta, kasneje do partnerjev, zato ni čudno, da knjižni junak mojih del po starosti variira od otroških do poznih srednjih let, izkazujoč v vsakem obdobju temeljni konflikt avtoričine psihe med samobitnostjo in vključenostjo, med

Skrivnost doline okamenelih zmajev: Generator knjig, 2007
Skrivnost doline okamenelih zmajev: Zmajev tempelj, 2007
Skrivnost doline okamenelih zmajev: Bitka za Emo, 2008

Demon iz gozda 1 in 2, 2008

Gozdar, 2008

Zmajev kralj, 2008

Iskanje izgubljenega fanta, 2009

Skrivnost za zaprtimi vrati, 2009

Zapornik, 2009

Tianov čudežni svet (1): Kdo pobija megapodgane?, 2010

Tianov čudežni svet (2): Lov na superkuno, 2010

Tianov čudežni svet (3): Skrivnostna hiša, 2010

Tianov čudežni svet (4): Profesor Boltežar, 2010

Tianov čudežni svet (5): Zelena pošast, 2010

Tianov čudežni svet (6): Časovni stroj, 2010

Tianov čudežni svet (7): Potovanje v središče galaksije, 2011

Tianov čudežni svet (8): Kam je izginil Tian?, 2011

Tianov čudežni svet (9): Zmešnjava na kvadrat, 2011

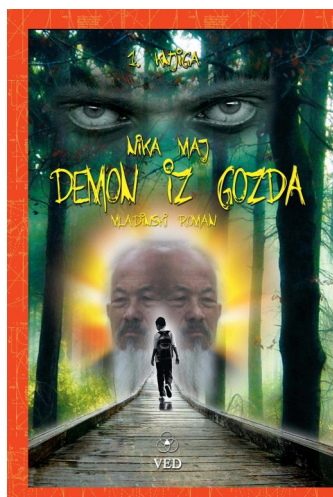
Tianov čudežni svet (10): Čarovnikove sanje, 2011

Peklenske čeri, 2011

V objemu tujca, 2011

Kličejo me cigan, 2011

Klavec na oslu, 2011

iskanjem identitete in uklanjanjem družbi, med potrebo po biti celota in biti del.

- **Ste doktorica fizike. Torej idealna izobrazba za znanstveno fantastiko. Ste pomislili, da bi še spisali kaj znanstveno fantastičnega?**

Znanstvena fantastika, če jo pojmujejo kot literaturo o podaljšku, ekstrapolaciji znanega sveta v prihodnost ali v stanje naprednejših tehnoloških dosežkov, zame ni več zanimiva iz istega razloga, zaradi česar me ne privlači znanost, kadar jo razumemo v klasičnih okvirih teorije snovi. Zame pomeni izziv (tudi pisateljski) dejstvo, da se je morala fizika v zadnjih desetletjih umakniti s pediestala eksaktne znanosti in priznati, da se njene teorije v svoji osnovi vse bolj približujejo modelu sveta, kot ga opisujejo besedila stare Indije (*Vede, Upanišade*). Našemu razumu je dosegljiv samo časovno-prostorsko-kavzalni vidik vesolja, za njim pa se odkriva veliko subtilnejša dimenzija, od koder izvirajo sanje, misli in ideje, torej informacijsko-energijski kontinuum, ki tvori t.i. transcenco. Čudovito je spoznanje, da je nevidna celota človeku dosegljiva skozi neposredno zaznavo, to pomeni, ne z omejenimi čutili in razumom, temveč z intuicijo, ki je sposobna preseganja časa, prostora in kavzalnosti.

- **Mogoče bo to vprašanje malce provokativno. Se vam zdi ZF šund? Bi vam bo vašem mnenju padla literarna vrednost, če bi spisali kaj »znanstveno fantastičnega«?**

Znanstvena fantastika, ki bi znala pogledati čez zgoraj opisane meje sveta, bi najbrž prepričala bolj kot tista, ki zgolj ekstrapolira in preslikava probleme človeške družbe nekam v prihodnost ali v vesolje. Če bi ustvarjala s tem v mislih, se ne bi posebej bala padca literarne vrednosti, ker lahko tudi sama vsebina, ne glede na zvrst, omogoča intelektualni, s tem pa tudi literarni presežek.

- **Veliko vaših del se ukvarja z obstranci in njihovim socialnim okoljem. Ni to nekakšen slovenski pisateljski arhetip?**

Res gre za arhetip, vendar je to arhetip, ki se od nekdanj pojavlja v vseh mitologijah sveta, zelo uspešno pa tudi v sodobni literaturi, posebno v fantazijski: to je arhetip junaka, človeka s posebnimi, včasih nadnaravnimi sposobnostmi, ki ga v otroštvu zanemarjajo, zaničujejo, ko pa odraste, je prisiljen v boj s silami zla in teme, ki jih ponavadi uspešno premaga. Dovolj je omeniti *Eragona* ali *Harryja Potterja*, da razumemo, kako močno arhetip junaka deluje na človeško psiho, posebno če se temu pridruži še ustrezna marketinška in komercialna podpora. Za svoja dela si upam trditi, da sledijo poti junaka do srečnega konca, za razliko od nekaterih drugih (in to lahko upravičeno pripri-

šemo kot negativno v slovenski literaturi), ki omagajo na pol poti, zablodijo v psihični močvari in pozabijo, da brez svetlobe optimizma in upanja ni možnosti za razvoj človekovih notranjih moči, ni poleta in tudi ne vrednejšega (gledano dolgoročno) dosežka v literarnem ustvarjanju.

- **Če bi lahko izbirali, kateri vaš roman bi najraje videli, da bi po njem posneli film?**

Demoni iz gozda.

- **Kaj najraje berete in katero knjigo ste nazadnje prebrali?**

Ker se posvečam novim podvigom, branje (in v zadnjem času celo pisanje) omejujem na najnujnejše, to je na literaturo, ki mi omogoča bolje razumeti prehode v drugačna stanja zavesti ter vnaprej osvetliti pasti in nevarnosti ob tem, največkrat so to starodavni indijski teksti (jogijski in vedantski), občasno knjige o šamanizmu. Zadnja knjiga, ki sem jo prebrala, je *Mahabharata*.

- **Katere filme radi gledate in kaj ste nazadnje gledali v kinu?**

Filme gledam redko, izbirata jih največkrat moja sinova, zato so v ospredju fantastični in domišljijiski filmi ter zgodovinski spektakli. Mislim, da sem v kinu nazadnje z otroki gledala *Avatarja*.

- **Skrivnost doline okamnelih zmajev je vaša prva literarna pustolovščina (letnik 2007/2008). To trilogijo so uvrstili med ZF prozo. Si lahko nadejamo še kaj podobnega?**

V trilogiji *Skrivnost doline okamenelih zmajev* se mladi znanstvenik Patrik po sili razmer sooči s skrivnostnimi in nerazložljivimi dogodki, ki zamajajo temelje njegovega, za zidovi znanstvene omejenosti varno pospravljenega življenja. Vsaka nova parodija na resno znanstveno delo bi mi bila v užitek, veliko vprašanje pa je, ali mi bo čas še dopuščal napisati kaj na to temo.

• **Zakaj ste začeli z ZF, nakar ste presedlali na mladinsko prozo in »resnejše« žanre?**

Ujeta v dogmo zahodnjaškega gledanja na svet sem potrebovala kar nekaj časa, da sem raztegnila svoja obzorja izven ustaljenih meja. Temu raztegovanju zavedanja je sledilo tudi moje pisanje: najprej se mi je zdelo, da se lahko iz svoje bivanjske nevednosti in omejenosti zgolj norčujemo, kot je to recimo počel Douglas Adams v *Štoparskem vodniku po galaksiji*, potem pa sem spoznala, da ni treba ravno sklatiti zvezd, če želimo razumeti sami sebe. Dovolj je usmeriti pozornost z zunanjih predmetov v svojo notranjost in s tem se nam začne odkrivati velika skrivnost življenja. To je sporočilo, ki se mi zdi posebej pomembno za mlade, ker jih sistem šolanja in vzgoje pogosto sili v čredno enoumje.

• **Če bi se odločili to trilogijo spraviti na filmsko platno, me zanima, koga bi radi videli na režiserskem stolčku in kdo bi lahko odigral vlogo Patrika?**

Ne znam si predstavljati, da bi v Sloveniji zbrali dovolj sredstev za snemanje kvalitetnega znanstveno fantastičnega filma.

• **Poznate koga od slovenskih avtorjev znanstvene fantastike in fantazije?**

Poznam kar nekaj slovenskih avtorjev, tudi avtoric (recimo Mara R. Sirako), ki so zelo obetavni in bi ob ustreznih pogojih ter širšem zanimanju za njihovo delo lahko podrli pregrade nezaupanja in omalovaževanja, ki žal obvladuje področje znanstvene fantastike v Sloveniji.

• **Je pomemben žanr literarnega dela ali je žanrska umeščenost nepomembna?**

Če gledamo z vsakodnevnega in običajnega stališča, ki ga v našem prostoru opredeljujejo predsodki in ozkost, je žanrska umeščenost včasih prav uničujoča.

• **Se strinjate, da je pomembna zgodba in ne njena žanrska umeščenost?**

To je zagotovo iskrena želja vsakega avtorja, ki je po nesreči zabredel v žanrsko pisanje.

• **Se vam zdi knjižni trg v Sloveniji z enim knjigarniškim in založniškim monopolistom, združenim v eno podjetje pod državnimi perutmi, normalno stanje?**

Bolj se mi zdi podobno nočni mori ...

• **Je odnos knjige v Sloveniji normalen?**

Vedno me preseneti, koliko zdravega razuma in dobrega okusa premorejo slovenski bralci, in kako zlahka se oboje izgubi v nedorečeni strategiji razvoja slovenskega knjigotrštva.

• **Vračam se na temo 3. vprašanja. Kako to, da je žanrska literatura v tujini glavni tok, a pri nas nekaj obskurnega, skoraj sramotnega za vsakega »pravega« književnika?**

Pregovorna majhnost in prepričanje v lastno nepomembnost sta dve veliki skali, ki nam visita okoli vratu, in preperečujeta večino pogumnih poskusov, s katerimi se redki posamezniki poskušajo (mo) izkoptati iz škatle, v katero smo se zaprli skupaj s svojimi izrazito lokalnimi problemi.

• **S(m)o krivi avtorji ali je kriva politika kulturnih institucij z ministrstvom na čelu?**

Kriva je nekritična avtomatiziranost na vseh nivojih, ki nas sili v inercijo, da vsak dan znova ponavljamo iste napačne, namesto da bi se na njih česa naučili in končno že spremenili smer svojega delovanja.

• **Kaj načrtujete za bližnjo prihodnost?**

V kratkem naj bi pri založbi Sanje izšel roman *Klavec na oslu*, ki je označen kot napet triler. Gre za pripoved, stkano iz občutkov, fantazij in razmišljanj novinarka zunanjepolitičnega uredništva časopisa, porojenih ob soočenju s samotnim in zavrženim življenjem pobeglega zločinca iz balkanske vojne, v katerega se glavna junakinja (nehote) zaljubi.

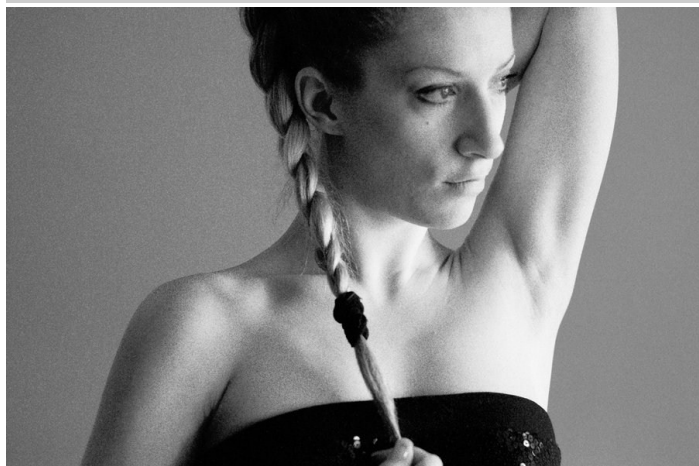
• **Želim vam še obilo ustvarjalnega pisanja in literarnih uspehov.**

Hvala. Tudi vam želim enako.

DORA VUKIČEVIĆ, RIJEKA, HRVATSKA

Dora Vukičević se je rodila leta 1983 na Reki. Po osnovni šoli je obiskovala Srednjo šolo uporabnih umetnosti in dizajna na Reki, diplomirala na Filozofski fakulteti Sveučilišta na Reki leta 2005 in postala profesorica likovne vzgoje. Govori tri tuje jezike in je športno aktivna na področju športne gimnastike. Ob tem so njeni hobiji še latinsko-ameriški plesi, fitnes, tek v naravi, biljard, proučevanje japonščine in japonske kulture, žongliranje z ognjenimi in LED-poi, izdelovanje unikatnega nakita in risanje.

Oblikovanje nakita in risanje se napajata iz množice prebranih knjig s področja ZF & F. Ko sem obiskal Liburnicon avgusta 2011 in Rikon oktobra 2011, je tam razstavljala svoje umetnine. Njena dela je mogoče videti v galeriji na internem naslovu:

[/dorashouldprint.deviantart.com/](http://dorashouldprint.deviantart.com/)

Preizkusila se je še v oblikovanju tatujev, interierja in v fotografiji. A njeno najmočnejše orožje sta risba s svinčnikom ali flomastrom ter oblikovanje fantazijskega nakita. (AI)

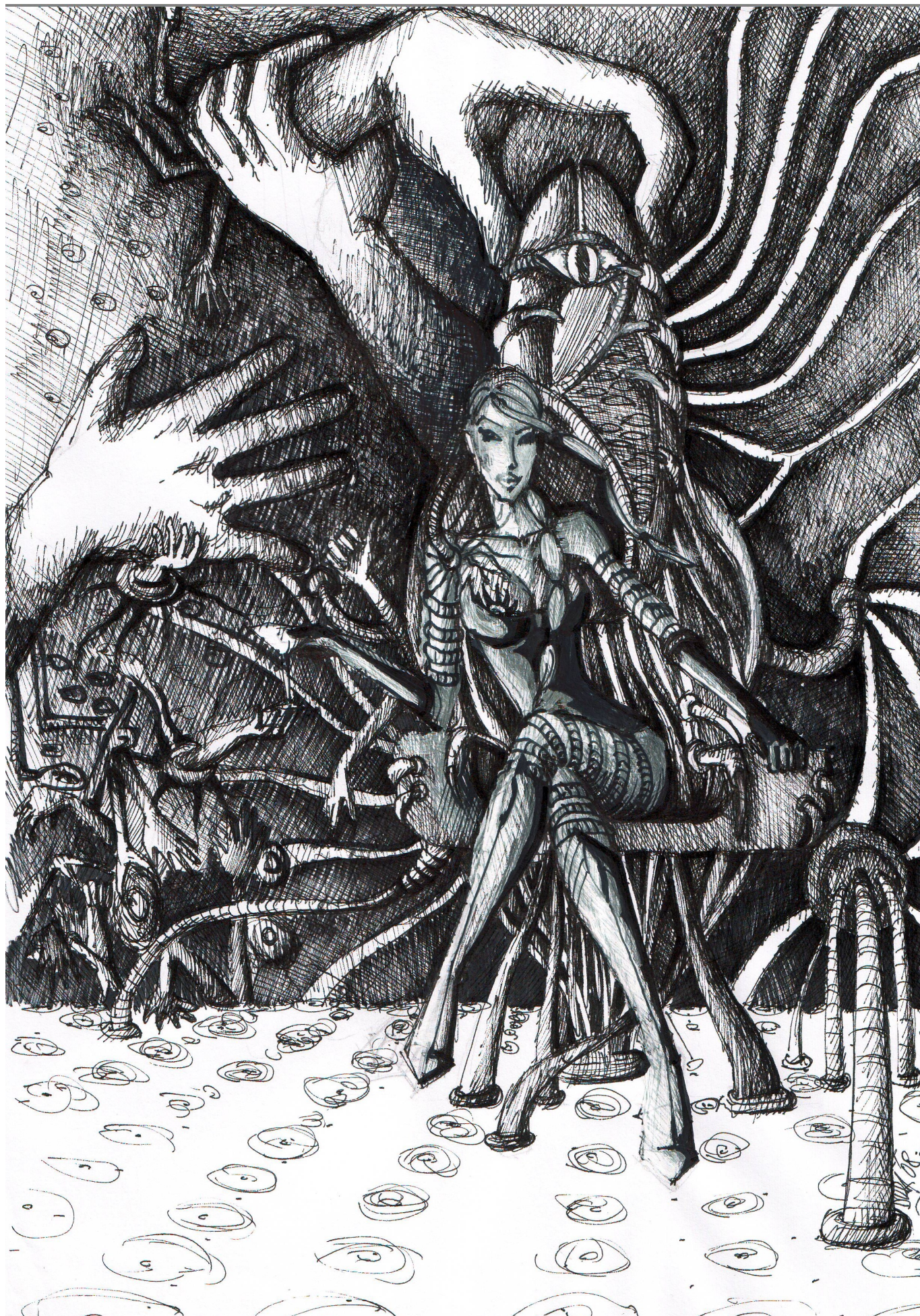

V plesnem elementu z LED-poi.

*Zgoraj: Zmajska ogrlica; nakit
Spodaj: Goya; svinčnik, akvarel*

Dora Vukičević, MONSTER QUEEN (risba s črnim flomastrom)

JULES GABRIEL VERNE – PIONIR ZNANSTVENE FANTASTIKE

Andrej Ivanuša

Z njim se je znanstvena fantastika v literaturi dejansko pričela. Njegova dela vrvijo od tehničnih izumov, ki so bila v njegovem času še stoletna bodočnost. Vendar zgodbe niso dolgočasno opisovanje tehnikalij, marveč so prave, drzne in neponovljive pustolovščine.

OPIS ŽIVLJENJSKE POTI

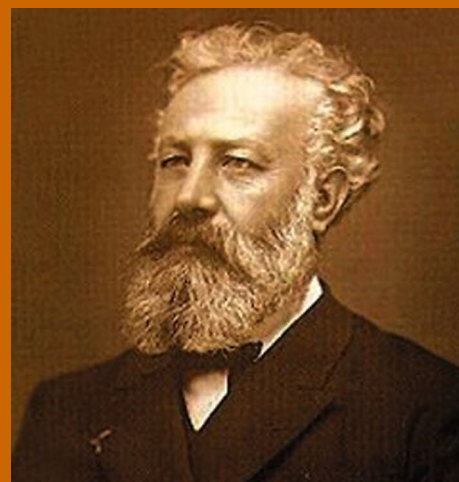
Njegov oče je bil odvetnik Pierre Verne, mati Sophia pa je bila gospodinja. Jules je bil njun prvi otrok, za njim se je rodil brat Paul (1829) ter tri sestre Anna (1836), Mathilde (1839) in Marie (1842). Otroštvo je preživel pri starših na otoku na reki Loari blizu Nantesa. Izolirano naravno okolje je burilo njegovo domišljijo in krepilo povezavo z mlajšim bratom. Ko mu je bilo devet let, so ju z bratom poslali v internat nantskega liceja.

Na liceju je študiral latinščino. To znanje je kasneje uporabil v svoji kratki zgodbi *Poroka gospoda Anselmeja iz Tilleulsa* (*Le Mariage de Monsieur Anselme des Tilleuls*). Na liceju je učil Brutus de Villeroi, profesor risanja in matematike v Saint Donatienu leta 1842, ki je kasneje postal znan po izdelavi prve podmornice za Vojno mornarico ZDA USS Alligator, zgrajeno leta 1862. Morda je bil tudi Julesov učitelj. Njegov vpliv se vsekakor pozna v opisu podmornice Nautilus v romanih *Dvajset tisoč milj pod morjem* (1870) in *Skrivnostni otok* (1874).

Po končanem liceju, je odšel v Pariz, kjer bi naj študiral za odvetnika. Okoli leta 1848 je v sodelovanju z Michelom Carreom začel pisati librete za operete. Nekaj let se je ukvarjal z gledališčem. Med tem časom je občasno pisal kratke potopisne zgodbe za Musée des Familles. Zgodbe so razkrile njegovo nadarjenost pripovedovanja o nenavadnih, prečudovitih potovanjih in prigodah, kjer so bile spretno predstavljene znanstvene in zemljepisne podrobnosti z veliko mero verjetnosti.

Ko je oče odkril, da ne študira temveč piše, mu je odvzel denarno pomoč. Zato se je začel preživljati kot borzni mešetar. To delo je sovražil, vendar je bil kar uspešen. Obenem pa mu je odprlo pot do novih poznanstev, saj je takrat srečal slavnega francoskega pisatelja Dumasa starejšega in Hugoja, ki sta mu svetovala pri pisanju, ter Honorine de Viane Morel, vdovo z dvema hčerkama. Desetega januarja 1857 se je z njo poročil. Spodbujala ga je k pisanju in mu pomagala iskati založnika. Četrtega avgusta 1861 se jima je rodil sin Michel Jean Pierre Verne.

Vernovo finančno stanje se je izboljšalo, ko je srečal

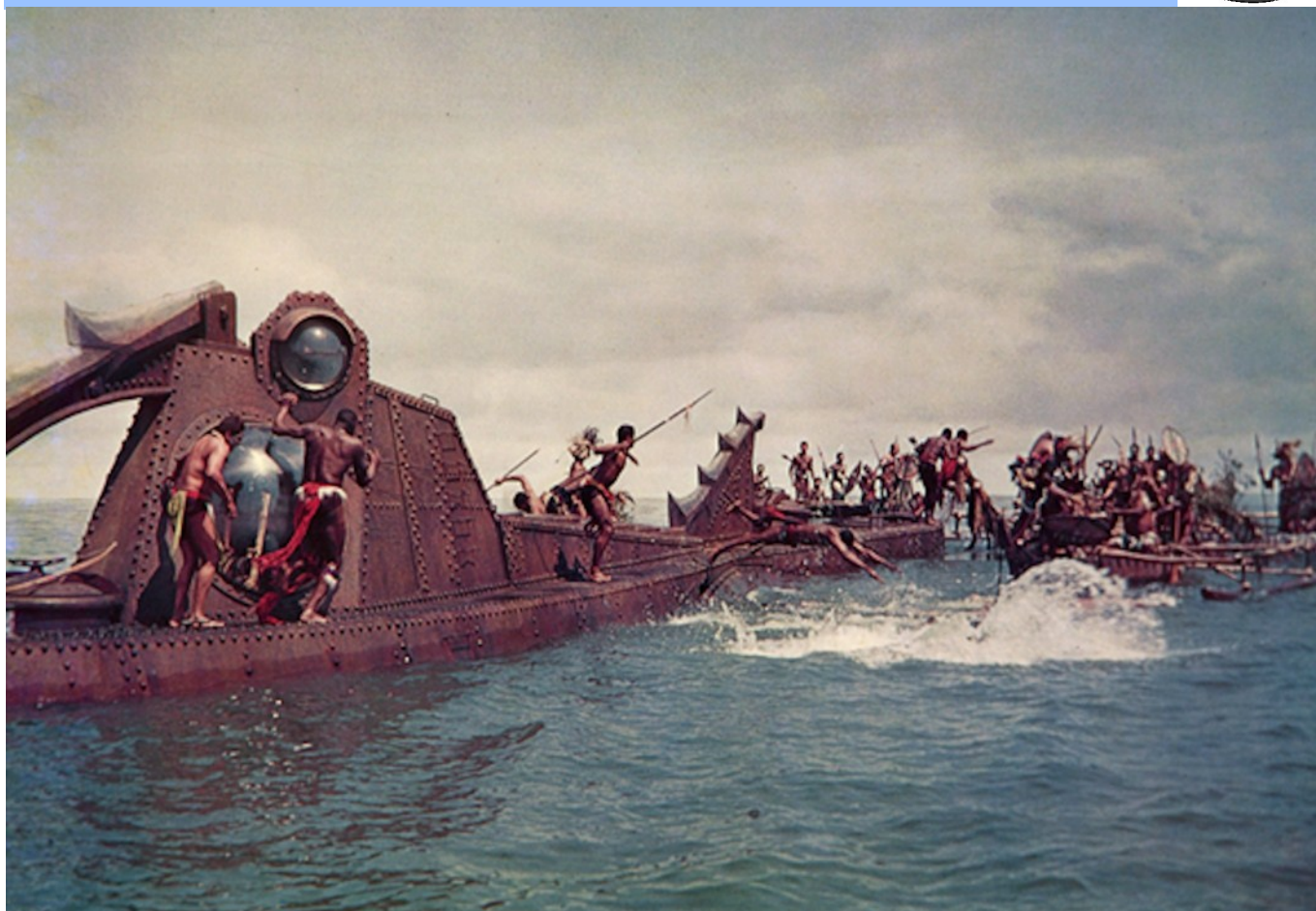
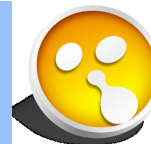

Jules Gabriel Verne [žil gábríel vérn]
* 8. februar 1828, Nantes, Francija
† 24. marec 1905, Amiens, Francija.

enega od najpomembnejših francoskih založnikov XIX. stoletja. Pierr-Jules Hetzel je med drugim izdajal dela Victorja Hugoja, Georga Sanda in Erckmann-Chatriana. Ko sta se srečala, je imel Verne 35 in Hetzel 50 let. Vse do Hetzelove smrti sta tvorno sodelovala.

Hetzel je sprejel izboljšano Vernovo pisanje, ki so ga do tedaj zavrnilo vsi založniki, ker so menili, da je »preveč znanstveno«. Založnik je svetoval, da naj Verne na novo napiše zgodbo *Pet tednov v balonu* (*Cinq semaines en ballon*), ki je bila leta 1863 objavljena v knjigi. Verne je poslušal nasvete in v roman dodal komične pripetljaje, spremenil žalostni zaključek v srečnega in preoblikoval več političnih sporočil.

Zdaj je roman dosegel velik uspeh. Verne je postal znan in bogat. Verne se je vrgel na delo in naslednjega četrta stoletja je Hetzel vsako leto objavil eno ali več njegovih zgodb. Najuspešnejše so *Potovanje v sredino Zemlje* (*Voyage au centre de la Terre*) (1864), *Potovanje na Luno* (*De la Terre à la Lune*) (1865), *20.000 milj pod morjem* (*Vingt Mille Lieues sous les mers*) (1870) in *V osemdesetih dneh okrog sveta* (*Le tour du monde en quatre-vingt jours*), ki je prvič izšla v Le Temps leta 1872. Večino zgodb so najprej objavili v nadaljevanjih v Magazine d'Éducation et de Récréation, Hetzelovem dvotedniku, preden so jih objavili v knjigah. Tudi njegov mlajši brat Paul je leta 1874 k zbirki kratkih zgodb *Doktor Oks* (*Le Docteur Ox*) prispeval zgodbo.

Znamenito podmornico Nautilus kapitana Nema napadajo ljudožerci.

Potem se je 9. marca 1886 zgodila tragedija. Ko se je Verne vračal domov, je njegov nečak Gaston uperil vanj pištolo. Verne je prijel za cev in se začel prerivati. Med prerivanjem, se je pištola sprožila. A Verne še vedno ni odnehal. Gaston je še enkrat sprožil pištolo in druga krogla je zadela Vernovo levo golenico. Pisatelj ni nikoli popolnoma okrevljal. Gastona so pripravili in spoznali, da se mu je omračil um. Preostanek življenja je preživel v ubolnici.

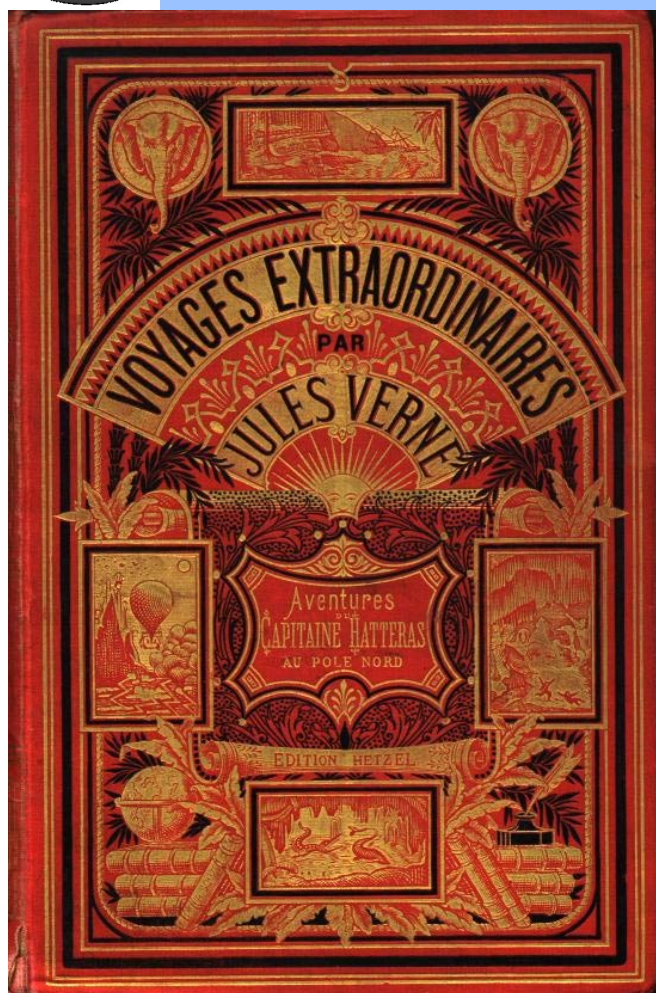
Približno leto dni kasneje je umrl njegov založnik Hetzel in nekaj mesecev kasneje še mati, ki jo je imel zelo rad. Vse to je pripeljalo do tega, da je začel pisati mračnejša dela. Med njimi je zgodba o gospodarju gradu, ki je slepo zaljubljen v opernega pevca, za katerega se kasneje izkaže, da je hologram, privid. Druge zgodbe opisujejo smrt na več načinov.

Leta 1888 se je začel ukvarjati s politiko in so ga izvolili za mestnega svetnika v Amieniu. To dolžnost je skrbno in natančno opravljal petnajst let in se v tem času zavzel za več tehničnih izboljšav tako v delovanju mestne uprave kot mesta samega.

Ob koncu njegove življenjske poti ga je poleg prestreljene noge mučila še sladkorna bolezen. Leta 1905 je umrl na svojem domu, 44 Boulevard Longueville. Ulico so njemu v čast kasneje preimenovali v Boulevard Jules-Verne. Sin Michel je poskrbel za izdajo petih romanov iz očetove zapuščine.

Zanimivo usodo je doživel njegov roman *Pariz v 20. stoletju* (*Paris au XXe siècle*), ki ga je napisal 1863. To je zgodba o mladem moškem, ki živi v svetu steklenih nebotičnikov, hitrih vlakov, avtomobilov s pogonom na plin, računal in svetovne komunikacijske mreže. Vendar ne najde sreče in roman se tragično zaključi. Založnik Hetzel je menil, da bo pesimizem v romanu uničil Vernov bleščeč uspeh in se je odločil počakati dvajset let z izdajo. Verne je spravil rokopis v sef in naj sta oba z založnikom pozabila. Leta 1989 ga odkril njegov prapravnuk. Objavili so ga leta 1994.

Jules Verne je največkrat prevajani romanopisec na svetu. Po Unescovih statistikah so ga doslej prevedli že v več kot 148 jezikov. Upravičeno ga lahko imenujemo za pionirja znanstvene fantastike.

Naslovnica luksuzne izdaje *Dogodivščine kapitana Hatterasa* (*Les Aventures du capitaine Hatteras au Pole Nord*) (1866), (prevod Bogomir Stopar, TZS, Ljubljana 1971),

NEVERJETNA POTOVANJA

Kmalu potem, ko sem se naučil brati in sem se prebil skozi svoje prve zgodbe, sem odkril knjigo Julesa Verna *20.000 milj pod morjem*. Težka knjiga in priznam, da sem tiste »dolgočasne« tehnične opise kar preskočil. Predvsem zato, da bi lahko hitro sledil napetim pustolovščinam pod morjem. Ko sem knjigo prebral drugič, sem prebral vse.

Sledila je knjiga *Otroka kapitana Granta*, ki mi ni bila tako všeč. Nato pa sem prebral *Skrivnostni otok* in to je bila in je še vedno ena izmed mojih najljubših knjig. Vsa ta skrivnostnost in njihova tehnična moč, ki jim je omogočila preživetje na otoku, me je dolgo navdihovala.

Prebral sem mnogo Vernovih knjig, a žal ne v francoščini, saj je ne obvladam. Med njimi pa ima posebno mesto *Carski sel Michael Strogov*. Fantazijskega v njej ni veliko, vendar je delo mojstrovina pustolovske literature z neverjetnim preobratom v zadnjem poglavju. Gradnja likov in zapletov je neverjetna in kaže na pisca z veliko znanja in zapisanih zgodb.

ANGLEŽEM JE BIL NADLEŽEN

V mnogih deželah dosegajo romani Julesa Verna lepe naklade in so tudi cenjeni. V angleško govorečih deželah pa temu na začetku ni bilo tako. Predvsem je bil problem to, da so vsi prvi prevodi izredno slabe kvalitete.

Prevajalce je motilo več stvari v njegovih delih. Najprej jih je motil avtorjev patriotizem in povečevanje francoskega, saj so sami menili, da so Angleži več vredni od Francozov. Poleg tega je Verne britanski imperij opisoval v slabi luči, na primer v romanu *Skrivnostni otok* zapiše, da je kapitan Nemo indijski plemič, ki se bori proti Britancem.

Prvi prevajalec v angleščino je bil častitljivi duhovnik Lewis Page Mercier, ki je prevode objavljaj pod psevdonimom. Ta je v knjigah *20.000 milj pod morjem*, *Potovanje na Luno* in *Okoli lune* enostavno »spregledal« vse pasuse, kjer je opisana kakršnakoli politična aktivnost kapitana Nema in drugih glavnih junakov proti britanskemu imperiju. A po drugi strani so prevajalci skrbno prevajali tiste dele, ki so jim bili v prid. Še posebej so tukaj izpostavili Phileasa Foggja, glavnega junaka knjige *V 80 dneh okoli sveta*. Jasno, ker je bil Anglež!

Prevajalci tudi niso bili tehnično dobro podkovani in enostavno nekaterih izumov niso razumeli! Posebej je to opazno, ko mešajo metrični in angleški merski sistem. Včasih so ga preračunavali, a so se motili pri tem, drugje so pustili vrednosti in navajali druge merske enote, skratka, naredili so zmešnjavo! Verne je bil pri svojih navedbah mer izredno natančen in zato so bili prevodi težko razumljivi navadnemu bralcu.

Tako so na angleško govorečem področju menili, da je Verne samo za mladino, ki naj »požira« te čudne pustolovščine, le da nekaj bere. Tako so ponatiskovali slabe prevode in šele leta 1965 so bili narejeni novi, ki so poskrbeli za boljšo kvaliteto. A tudi to ni kaj popravilo Vernovega slovesa. Šele holivudska filmska industrija je s prvimi filmi po romanih prispevala k njegovi večji prepoznavnosti na angleško govorečem tržišču.

VERNE V SLOVENŠČINI

V slovenščino je prevedena približno polovica njegovih del, predvsem vsa pomembnejša dela. Kolikor sem mogel ugotoviti iz COBISS, je bilo njegovo prvo prevedeno delo *V osemdesetih dneh okoli sveta* (*Le tour du monde en quatre-vingt jours*) (1872). Slovenski prevod je bil natisnjen leta 1878, torej le šest let kasneje, prevajal je Davorin Hostnik, založnik pa je bil J. Blaznik & Nasledniki. Nato je sledil dolg premor do leta 1910, ko je izšel prevod romana *Dogodivščine kapitana Hatterasa* (*Les Aven-*

tures du capitaine Hatteras) (1866). Prevajal je A. Kos, založnik pa je bil Dragotin Hribar. Tretji prevod predstavlja dve zgodbi iz knjige s štirimi zgodbami *Doktor Oks* (Le Docteur Ox) (1874) in sicer *Mojster Caharija* (Maître Zacharius ou l'horloger qui a perdu son âme) in *Drama v zraku* (Un Drame dans les Airs). O prevodu je zapisano, da je zgodbi »slovenski mladini priredil E.V.«, založnik je bila Narodna založba leta 1921.

Do druge svetovne vojne je izšlo le še pet knjig. Šele po vojni so pri nas izšle druge knjige, večino sta jih založili Mladinska knjiga in Tehniška založba Slovenije. Navadno so izšle knjige v mladinskih zbirkah in videti je, da so tudi slovenski uredniki menili, da so njegovi romani primerni za mladino. Sicer še danes znanstveno fantastiko in fantazijo vsi uvrščajo med »mladinsko literaturo«. Menda zato, ker to ni »prava« literatura, za mladino pa je dobra, le da ta nekaj bere in si »ostri« bralski okus.

Potovanje na Luno

De la Terre à la Lune, 1865

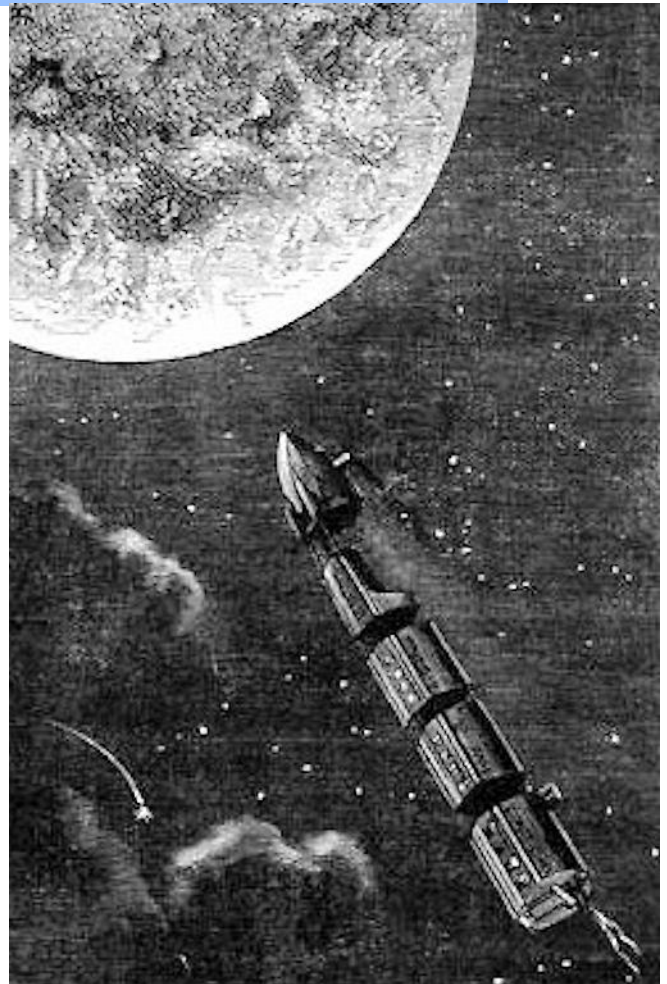
Po ameriški državljanski vojni je Orožarska družba iz Baltimora, ki je načrtovala različna orožja, predvsem pa topove, ostala »skoraj« brez dela. Njihov predsednik Impey Barbicane predlaga, da izdelajo velik top, ki bi lahko na Luno izstrelil granato.

Njegovi zaposleni izračunajo mesto izstrelitve, velikost topa, količino eksploziva in vse drugo, kar omogoči izstrelitev. Predsednikov nasprotnik kapitan Nicholl iz Fildelfije, oblikovalec jeklenih oplat, meni, da je to nemogoče in sklene nekaj nenavadnih stav.

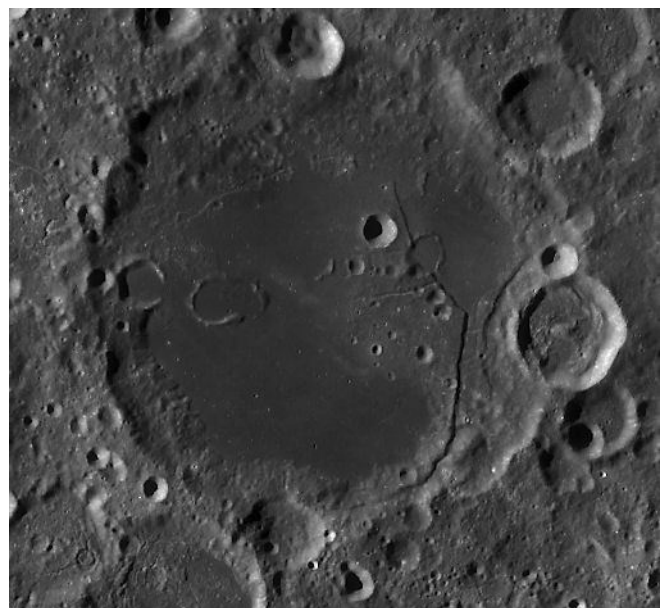
Prva ovira je zbiranje denarja, a na koncu Barbicane uspe zbrati 5 in pol milijonov dolarjev, ki so bili potrebni za projekt. Jules Verne je predvidel, da bi bilo najbolje top postaviti na Stone's Hillu v bližini mesta Tampa na Floridi. Niti ni kaj dosti zgrešil lokacijo, ki jo danes zaseda Kennedyjev vesoljski center.

Orožarska družba odpotuje na Florido, da prične s postavljanjem topa Columbiad. Zanj potrebujejo 270 m globoko luknjo z 18 m premera. Ko so že skoraj pri koncu, se pojavi Michel Ardan, francoski avanturist, ki želi potovati na Luno v projektilu. Barbicane uspe najti rešitev, kako bi potniki preživeli velikanski pospešek ob izstrelitvi. Ardan povabi Barbicane in Nicholla, da se mu pridružita na poti na Luno. Ta z zadovoljstvom sprejmeta povabilo.

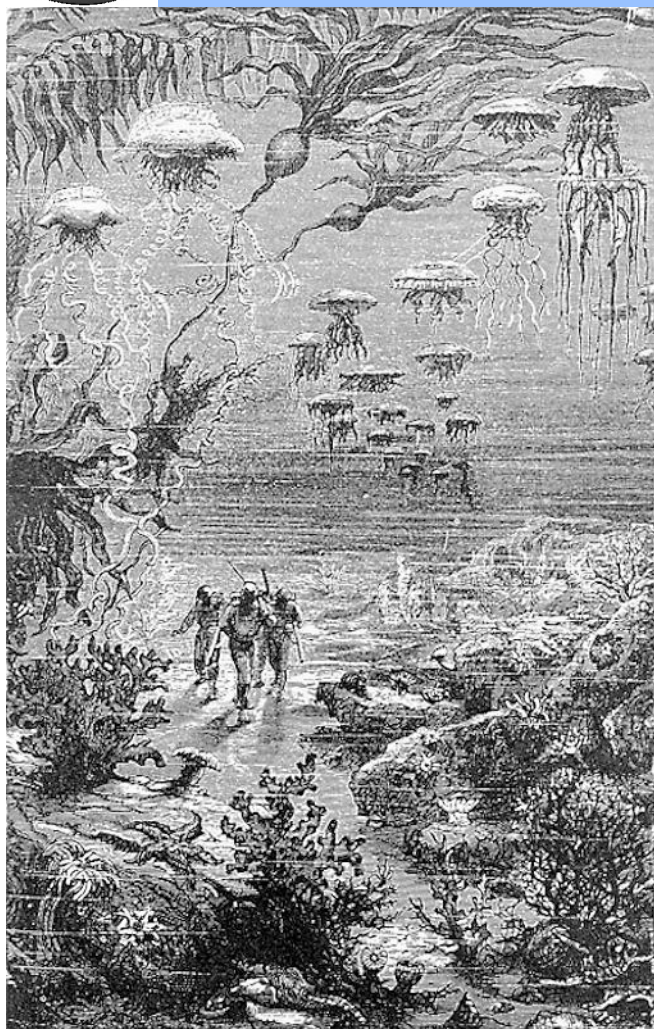
Na koncu projektil uspešno izstrelijo iz topa. Vendar knjiga ne pojasni, kakšna je usoda prvih potnikov na Luno. To izvemo šele v knjigi *Okoli Lune* (*Autour de la Lune*, 1870).

Ilustracija iz knjige *Potovanje na Luno* (*De la Terre à la Lune*, 1865)

Krater na Luni, imenovan Jules Verne, se nahaja na nam nevidni strani. Nahaja se na zahodu-severozahodu Mare Ingenii in je del Aitkenovega bazena ob južnem polu Lune. To morje je eno od redkih na tej polovici Lune. Krater je večinoma zapolnjen z bazaltno lavo, zato se zdi zelo temen in odseva malo svetlobe (slab albedo). Prav tako je zato bolj gladek in raven in je prepoznaven po značilni »razpoki«. To je edini krater, ki je poimenovan po piscu znanstvene fantastike.

Ilustracija iz knjige *Dvajset tisoč milj pod morjem* (*Vingt Mille Lieues sous les mers*, 1870).

Dvajset tisoč milj pod morjem Vingt Mille Lieues sous les mers, 1870

Zgodba se prične leta 1866, ko se pojavi morska pošast, ki jo opazijo ladje mnogih pomorskih držav. Ena izmed preoceanskih linijskih ladij je celo poškodovana ob srečanju z njo. Znanstveniki domnevajo, da gre za gigantskega enorožca.

Vlada ZDA se odloči, da pošlje ekspedicijo, ki naj prouči in uniči grožnjo. Prav v tem času se v New Yorku mudi profesor Pierre Aronnax, ki je francoski morski biolog. V zadnjem trenutku pred izplutjem ekspedicije mu ponudijo mesto na raziskovalni ladji, saj je znan in najbolj usposobljen strokovnjak na svojem področju. Skozi njegovo pripovedovanje spoznamo, kaj se je na ekspediciji dogajalo. Posadki se pridružita še kanadski mojster lova s harpuno Ned Land in profesorjev asistent Conseil.

Ekspedicijska ladja Abraham Linkoln odjadra iz Brooklyna okoli Južne Amerike v Tihi ocean. Po dolgotrajnem iskanju, končno naletijo na morsko pošast in se z

njo zapletejo v bitko. Pri tem se poškoduje ladijsko krmi-
lo in ob sunku naše tri glavne junake vrže s krova v morje. Prestrašeni se znajdejo na »plečih«
pošasti in presenečeni ugotovijo, da je iz kovine. Ob tem iz njenega trebuha prilezejo ljudje in jih na silo zvlčejo v notranjost, kjer srečajo skrivnostnega izdelovalca nenavadnega plovila kapitana Nema.

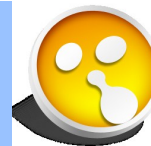
Vso zgodbo potem preživijo na krovu podmornice Nautilus, ki je bila grajena skrivoma in sedaj pluje po vseh oceanih sveta osvobodena vseh pritiskov s strani katerekoli vlade ali oblasti. Opis podmornice in njenega delovanja je zelo podroben in tehnično izredno natančen, čeprav takrat še nihče ni naredil takšne naprave. Šele nemške podmornice so v drugi svetovni vojni dosegle njene opisane tehnične sposobnosti, torej 70 let kasneje! V njeno čast so Američani svojo prvo operativno nuklearno podmornico SSN-571, splavljeno leta 1954, poimenovali USS Nautilus. Ta je tudi prva podmornica, ki je izvedla plutje pod ledom Arktike čez severni pol, kar si je zamislil že Verne v romanu.

Ujetnikom na krovu kapitan Nemo pojasni, da pluje podmornica na električni pogon in da imajo na njej celo kopico naprav, ki jim omogočajo delo in življenje pod vodo. Tukaj je opisana sodobna potapljaška obleka, ki je prišla v dejansko uporabo šele po drugi svetovni vojni.

Ob tem jim pojasni, da bodo ujetniki na podmornici do konca življenja, saj si ne more privoščiti, da bi razkrili njegov čudoviti izum vsemu svetu. Aronnax je navdušen, saj ima zdaj priložnost, da obogati svoje biološko znanje z neposrednimi izkušnjami. Harpunar Land pa ves čas razmišlja, kako bi pobegnil s podmornice.

Potovanje jih zanese na mnoge dele sveta in v vse svetovne ocenae. Jules Verne je uporabil pri tem svoje znanje o teh deželah in morjih. V kolikor mu je zmanjkalo znanja, je uporabil izmišljene kraje. Med njimi je tudi potopljena Atlantida in neobstoječ podzemno-morski prehod čez Sueško kopensko ožino med Rdečim in Sredozemskim morjem. V Atlantskem oceanu se spopadejo z velikanskim mehkužcem, ki je podoben hobotnici.

Na koncu se spopadejo z ladjo iz neznane dežele, ki jo kapitan Nemo napade, ker bi naj bila oblast te dežele kriva za smrt njegove družine in njegovo vandranje po morjih sveta. Ko jo potopijo, se Nemo ne zanima več za podmornico in se prepusti usodi. Morski tok plovilo zanese v »Maelstrom«, velikanski vrtinec pred norveško obalo. Trem ujetnikom se ponudi priložnost in pobegnejo s podmornice. Usoda kapitana Nema in članov posadke ni razkrita. Da zvedo o tem kaj več, je potrebno prebrati *Skrivnostni otok* (*L'île mystérieuse*, 1874).

Potovanje v sredino Zemlje

Voyage au centre de la Terre, 1864

Profesor Lidenbrock v Hamburgu leta 1863 odkrije runski zapis sage z Islandije. Ob proučevanju zapisa skupaj z nečakom Axelom odkrije skrivno kodo, ki je ne moreta razvozlati. Njuna sluškinja Martha pa razvozla zapisano popolnoma slučajno. Izkaže se, da je to v originalu skrit zapis islandskega alkimista Arneja Saksusem-ma, ki trdi, da je našel pot do sredine Zemlje skozi vulkan Snæfellsjökull na Islandiji.

Profesor Lidenbrock in nečak Axel se odpravita na Islandijo. V Reykjavíku najmeta Hansa Bjelkeja, ki je iznajdljiv lovec na jelene, za vodiča do vulkana. Po začetnem nesporazumu odkrijejo pravi vhod in se pričnejo spuščati v sredino Zemlje. Pri spustu se tudi izgubijo, razidejo in po čudnih naključjih znova snidejo. Spust jih na koncu pripelje v velikansko jamo, ki je osvetljena z električno nabitim plinom nabranim pod stropom. V jami je velikansko morje in otoki prekriti z gigantskimi gobami in rastjem.

Popotniki si zgradijo splav in odplujejo čez morje. A že med jadranjem zagledajo pleziovavra in ihtiozavra, ki se spopadeta. Pot jih zanese do otoka z velikim gejzirjem, kamor se komaj rešijo med grozljivimi strelami in bliski. Odkrijejo, da na otoku živijo živali iz prazgodovine, v glavnem dinosavri, in da je tudi rastje iz tistega obdobja. Naletijo tudi na velikana o katerem menijo, da je ena od oblik pračloveka, a v razpravi ne morejo določiti ali je to opica-človek ali človek-opica. Ker se bojijo, da je sovražen, se raje umaknejo.

Ko napredujejo ob obali naletijo na alkimistovo oznako, da je tukaj pot naprej. Vendar je odprtina zadelana z

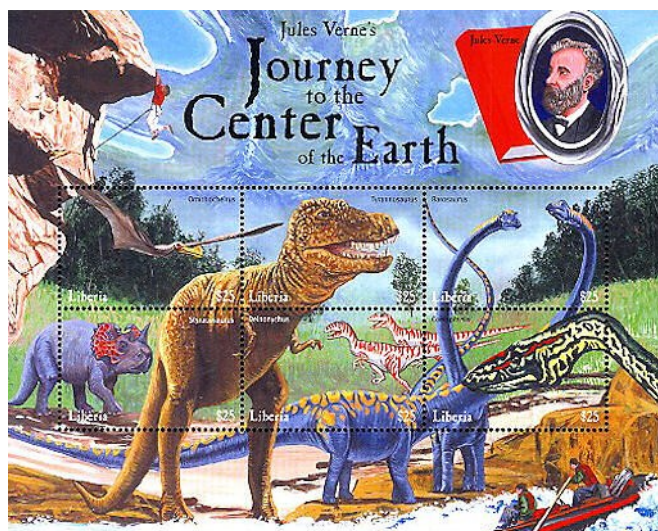
velikimi skalami. Ker jih ni mogoče premakniti, jo razstrelijo s smodnikom. A pri tem preobrnejo tok vode. Zalije jih morje in jih začne na splavu dvigovati vedno višje skozi na novo nastalo odprtino - dimnik. Od spodaj vodo greje magma in se spreminja v paro. Ko mislijo, da je po njih, jih izstreli iz vulkana na otoku Stromboli v Italiji.

Inspiracijo za knjigo je Verne dobil v delih Charlesa Lyella *Geological Evidences of the Antiquity of Man (Geološki dokazi o antičnosti človeka)* iz leta 1863 in *Principles Of Geology (Načela geologije)* iz leta 1830–33. Znanstveniki so v tem času že prešli iz bibličnega pojmovanja razvoja Zemlje. V glavnem so menili, da se je človeštvo pojavilo ob koncu zadnje poledenitve. Lyell pa je trdil, da je človeštvo starejše. Prav gotovo pa se je Verne posvetoval še z geologi takratne dobe, saj so njegovi opisi znanstveno pravilni in utemeljeni. Tudi ideja o »električni« osvetlitvi podzemnega sveta temelji na najbolj naprednih idejah o naravi elektrike iz tistega časa.

Ob tem je ta knjiga zelo pogostokrat uporabljena za predloge filmov, odrskih del in televizijskih serij. Filmi so bili štirje: 1959 – *Journey to the Center of the Earth*, ZDA, režija Henry Levin, igralci Pat Boone, James Mason, idr.; 1978 – *Viaje al centro de la Tierra (Where Time Began)*, Španija, režija Juan Piquer Simón, igralci Kenneth More, Pep Munné, idr.; 2008 – *Journey to the Center of the Earth* kot 3-D film, režija Eric Brevig, igralci Brendan Fraser, Anita Briem, Josh Hutcherson, itd. Film je dejansko dodatek (nadaljevanje) zgodbe iz knjige; 2008 – *Journey to the Center of the Earth (tudi Middle Earth)*, DVD tvrdke Asylum, ki je slaba priredba knjige, kar so skoraj vsi izdelki te hiše.

Za televizijo so leta 1967 izdelali animirano serijo *Journey to the Center of the Earth*, glasove so likom posodili Ted Knight, Pat Harrington, Jr., in Jane Webb. Leta 1989 je bil izveden TV-film z naslovom *Journey to the Center of the Earth* (režija Lemorande in Albert Pyun), ki pa ima s knjigo skupno le ime in osnovno idejo. Vse ostalo je narejeno popolnoma po svoje in je namenjen najstniški populaciji. Ob tem je zaradi slabega ogleda in bankrota produkcijske hiše ostala nedokončana. NBC je leta 1993 pripravila priredbo v kateri so zaigrali John Neville, F. Murray Abraham in Kim Miyori. Bile so še druge priredbe, a vse so uporabile le »franšizo«, scenaristi pa so napisali svoje zgodbe.

Leta 2000 so v Dallasu, Teksas, ZDA na gledališkem odru so uprizorili *Journey to the Center of the Earth*, ki jo je priredil Gerald Fitzgerald in režiral Steven-Shayle Rhodes in pri tem zaradi narave gledališča zelo spremenili like in samo zgodbo.

Potovanje v sredino Zemlje (*Voyage au centre de la Terre*, 1864) je eden izmed največkrat prevedenih romanov. Nekaterim državam je bil tako zanimiv, da so zgodbo prikazale tudi na znamkah. Prikazane so iz Liberije.

Hiša na paro

La Maison à vapeur, 1880

To je krajša zgodba v kateri je opisano potovanje skupine britanskih kolonistov v Raj na mehničnem slonu na paro. V tistem času so bili parni stroji že na široko razprostranjeni, vendar takšnega v obliki kotalečega se slona ni bilo.

Verne je zgodbo o mehničnem slonu na paro uporabil, da je predstavil potovanje skozi Indijo devetnajstega stoletja. Ob tem je zgodbo izkoristil še za zgodovinske in socialne komentarje.

Zgodba se dogaja po letu 1857, torej v letu po uporabi Indijcev proti vladavini Britanskega imperija. Podnaslov zgodbe je *Konec Nane Sahiba*, ki aludira na resnično zgodovinsko osebnost. Ta je bil v tistem času herojska figura za mnoge Indijce, saj je vodil upornike. Ti pa so bili v očeh Britancev le notorični morilci.

Po zlomu upora, je Nana izginil in ugibali so o njegovi usodi. Verne je v zgodbi ponudil njegovo izmišljeno usodo.

Hiša na paro (*La Maison à vapeur*, 1880) z idejo parnega slona je sprožila novo umetniško smer in subkulturo STEAMPUNK.

Steampunk sega na mnoga področja od oblikovanja tehničnih predmetov do stila oblačenja. Ideje izvirajo iz filmov, ki so oblikovani v tem načinu, kjer se prepletajo sodobni izdelki z oblikovanjem iz časov parnih strojev.

JULES VERNE VSEPOVSOD

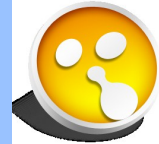
»Slon na paro« je pripeljal Verna mnogo kasneje v zanimivo okolje »steampunka«. Pravzaprav je bila ideja parnega slona navdih za celotno subkulturo, ki se danes kaže v stilu oblikovanja izdelkov, oblačenja, filozofije. Steampunk je pod-žanr različnih znanstvenofantastičnih in fantazijskih zgodb in filmov. Prikazuje alternativno zgodovino in se je pojavil tudi kot gibanje v letih 1980 do 1990. Osnova je, da so izumi iz viktorijanske dobe, ki jih je poganjala para ali vzmet, izpopolnjeni. Ob tem je tudi družba nekakšna nadgradnja tistega obdobja. Večina ustvarjalcev se navdihuje iz del Julesa Verne in H.G. Wellsa. To najbolj prikazujejo filmi kot so *Master of the World* (1961), *Brazil* (1985), *Wild Wild West* (1999), *The League of Extraordinary Gentlemen* (2003), kjer nastopajo mnogi liki iz Vernovih romanov, *Sky Captain and the World of Tomorrow* (2004), *Van Helsing* (2004), idr.

Trofeja Jules Verne je nagrada za najhitrejše obkroženje sveta s katerokoli vrsto jahte brez omejitev glede posadke. Organizatorjem je potrebno plačati kotizacijo in že se lahko zapodite po svetovnih morjih. Trenutni rekord je v rokah superjahte Groupama 3 s skiperjem Franckom Cammasom in znaša 48 dni 7 ur in 45 minut.

O kraterju Jules Verne je že bilo govora. A v vesolje leti še evropsko tovorno plovilo ESA Jules Verne ATV za oskrbo vesoljske postaje ISS.

Francoska vojna mornarica je poimenovala dve ladji po znamenitem avtorju, to sta podmorniški tender Jules Verne (1931–1961) in Jules Verne A620 (1970), ki je servisna ladja.

V mestu Oakridge v okrožju Vancouver, Britanska Kolumbija, Kanada je frankofonska gimnazija, ki so jo poimenovali po Julesu Vernu.

- L'Onclé Robinson (1861),
- **Pet tednov v balonu (Cinq semaines en ballon) (1863), (prevod Jože Stabej, MK, Ljubljana 1970),**
- Pariz v 20. stoletju (Paris au XXe siècle) (1863, neobjavljeno do leta 1994),
- **Potovanje v sredino Zemlje (Voyage au centre de la Terre) (1864), (prevod Karlo Kocjančič, MK, Ljubljana 1946),**
- **Potovanje na Luno (De la Terre à la Lune) (1865), (prevod Ivan Černigoj, MK, Ljubljana 1953),**
- Le Désert de glace (1866),
- Angleži na Severnemu tečaju (Les Anglais au pôle Nord) (1866),
- **Dogodivščine kapitana Hatterasa (Les Aventures du capitaine Hatteras) (1866), (prevod Bogomir Stopar, TZS, Ljubljana 1971),**
- **Otroka kapitana Granta (Les enfants du Capitaine Grant) (1867–1868), (prevod Anton Bajec, MK, Ljubljana 1951),**
- Okoli Lune (Autour de la Lune) (1870),
- **Dvajset tisoč milj pod morjem (Vingt Mille Lieues sous les mers) (1870), (prevod Janko Moder, MK, Ljubljana 1970),**
- Plavajoče mesto (Une ville flottante) (1871),
- Dogodivščine treh Rusov in treh Angležev (Aventures de trois Russes et trois Anglais) (1872),
- **V osemdesetih dneh okoli sveta (Le tour du monde en quatre-vingt jours) (1872), (prevod France Stopar, MK, Ljubljana 1970),**
- **Ujetniki polarnega ledu (Le Pays des Fourrures) (1873) (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1984),**
- **Skrivnostni otok (L'île mystérieuse) (1874), (prevod Janez Gradišnik, MK, Ljubljana 1956),**
- Doktor Oks (Le Docteur Ox) (1874): - Kaj si je izmislil doktor Oks (Une fantaisie du docteur Ox), - **Mojster Caharija (Maître Zacharius ou l'horloger qui a perdu son âme)** (sl.p.1921), - **Drama v zraku (Un Drame dans les Airs)** (sl.p.1921), - Zima sredi ledu (Un hivernage dans les glaces),
- **Dnevnik o Chancellorju (Le Chancellor) (1875), (prevod France Stopar, TZS, Ljubljana 1976),**
- **Carski sel Mihael Strogov (Michael Strogoff) (1876), (prevod Anton Ratajc, Obzorja, Maribor 1955),**
- Črni Indiji (Les Indes noires) (1877),
- **Hector Servadac (1877), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1979),**
- **Petnajstletni kapitan (Un capitaine de quinze ans) (1878), (prevod Janez Gradišnik, MK, Ljubljana 1949),**
- Trpljenja Kitajca na Kitajskem (Les Tribulations d'un chinois en Chine) (1879),
- **Bajna dediščina (Les cinq cents millions de la Béguin) (1879), (prevod Bogomir Stopar, TZS, Ljubljana 1973),**
- **Hiša na paro (La Maison à vapeur) (1880), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1976),**
- **Jangada (Dve leti na počitnicah) (La Jangada) (1881), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1970),**
- **Zeleni žarek (Le Rayon vert) (1882), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1984),**
- **Šola za Robinzone (L'École des Robinsons) (1882), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1976),**
- **Svojehlavi Keraban (Kéranban-le-Têtu) (1883), (prevod Bogomir Stopar, TZS, Ljubljana 1973),**
- **Otočje v ognju (Archipel en feu) (1884), (prevod Bogomir Stopar, TZS, Ljubljana 1977),**
- **Južna zvezda (L'Étoile du sud) (1884), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1979),**
- **Mathias Sandorf (Mathias Sandorf) (1885), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1972),**
- Robur Osvajalec ali Kliper oblakov (Robur le conquérant) (1886),
- Loterijska srečka (Un billet de loterie) (1886),
- Cesta v Francijo (Le Chemin de France) (1887),
- **Sever v spopadu z jugom (Nord contre Sud) (1887), (prevod Bogomir Stopar, TZS, Ljubljana 1977),**
- Dvoletne počitnice (Deux Ans de vacances) (1888),
- Družina brez imena (Famille sans nom) (1889),
- Nakup Severnega tečaja (Sans dessus dessous) (1889),
- César Cascabel (1890),
- **Dan ameriškega novinarja leta 2890 (La Journée d'un journaliste américain en 2890) (1891), (prevod Polona Tavčar, Društvo za domače raziskave, Ljubljana 2008),**
- Claudius Bombarnac (1893),
- Gospa Branican (Mistress Branican) (1891),
- **Grad v Karpatih (Le Château des Carpathes) (1892), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1984),**
- Claudius Bombarnac (1893),
- Irski najdenček (P'tit bonhomme) (1893),
- **Plavajoči otok (L'île à hélice) (1895), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1983),**
- **Vpričo zastave (Face au drapeau) (1896), (prevod France Stopar, TZS, Ljubljana 1976),**
- Clovis Dardentor (1896),
- **Ledena sfinga (Le Sphinx des glaces) (1897), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1978),**
- Krasni Orinoko (Le superbe Orénoque) (1898),
- Druga domovina (Seconde patrie) (1900),
- Čudakova volja (Le Testament d'un excentrique) (1900),
- Le beau Danube jaune (Le Pilote du Danube) (1901),
- Zračna vas (Le village aérien) (1901),
- Zgodbe Jean-Marie Cabidoulina (Les Histoires de Jean-Marie Cabidoulin) (1901),
- Bratje Kip (Les frères Kip) (1902),
- Potujoča izobrazba (Bourses de voyage) (1903)
- **Drama v Livoniji (Un drame en Livonie) (1904), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana [1976],**
- **Gospodar sveta (Maître du Monde) (1904), (prevod Boris Verbič, TZS, Ljubljana 1977),**
- Morski napad (L'Invasion de la mer) (1905, po smrti),
- Svetilnik na koncu sveta (Le Phare du bout du monde) (1905, po smrti),
- Lov za zlatim meteorjem (La Chasse au météore) (1908, po smrti),
- Pilot na Donavi (Le Pilote du Danube) (1908, po smrti).

STEAMPUNK

Andrej Ivanuša

Para in stroj. Stroj, ki ga poganja pregreta voda. Parni stroj, lokomotiva, ki fascinira ljudi že več kakor 300 let. Stroj, ki je močan, mogočen in neuničljiv. Primeren za znanstveno fantastiko v alternativnih zgodovinah človeške družbe. Kaj bi bilo, če bi bilo ...

PRED PORODOM

Steampunk se je kot gibanje ali kot subkultura pojavil nekje okrog leta 1987, ko so bila narejena nekatera pomembna umetniška dela. Napaja se iz del različnih avtorjev iz različnih obdobij in tudi njihova literatura se razlikuje po vsebini, vendar je za vse značilno, da so ustvarjali fantazijske svetove v XIX. stoletju. Ti avtorji so G. K. Chesterton, Charles Dickens, Albert Robid, Arthur Conan Doyle, George Griffith, Robert Louis Stevenson, Bram Stoker, Jules Verne, H. G. Wells, Mark Twain, Mary Shelley. H. P. Lovecraft, itd.

Ob tem so na oblikovanje stila vplivali še filmi iz 1950-tih in 1960-tih, na primer *20,000 Leagues Under the Sea* (1954), *The Time Machine* (1960), *Master of the World* (1961) in *Captain Nemo and the Underwater City* (1969).

ROJSTVO

Kot subkultura se je steampunk pojavil konec 1980-tih. Še danes veliko skupin, avtorjev, modnih kreatorjev in drugih ta stil zelo privlači. Vse temelji na parnem stroju, ki ga v znanstveno fantastični maniri in v stilu Britanije iz Viktorijanske dobe oživijo in nadgradijo v tehnično-tehnološkem smislu. Po nebu še vedno letajo cepelini, vendar iz njihovih trebuškov poletajo dvokrilna letala. Tudi podmornice obstajajo, a njihova vizualna podoba je oblikovana v stilu »art nouveau«. Pravzaprav so stili premešani, pomembno je le, da so vidna velika zobata kolesa, hidravlični vzvodi in druga tehnična šara iz XIX. stoletja. Vsi stroji so v osnovi iz del H.G. Wellsa in Julesa Verna. Računalniki so samo stroji na steroidih, kot sta si jih zamislila Charles Babbage in Ada Lovelace, pionirja sodobnega računalništva

Roman Williama Gibsona in Brucea Sterlinga iz leta 1990 z naslovom *The Difference Engine* sta bralski publiki prvič predstavila pojem steampunka. A prvi je besedo steampunk uporabil leta 1995 Paul Di Filippo v svoji *Steampunk Trilogy* (Victoria, Hottentots, Walt and Emily). V njej si je zamislil, da so britansko kraljico Victorio zamenjali s polčloveškim kolonom, invazijo pošasti iz Lovecraft-

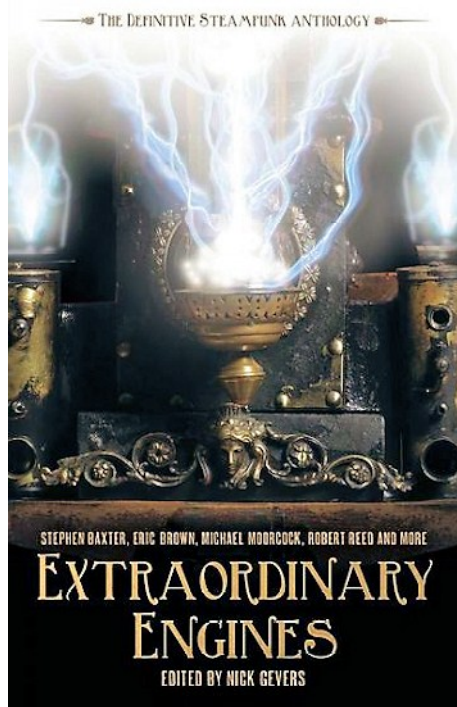

G. D. Falksen, ki je avtor kreacije, nosi protezo oblikovalca Thomasa Willeforda v steampunk stilu. Slika najbolje prikazuje steampunk subkulturo.

tiana na Massachusetts in ljubezensko zgodbo med Waltom Whitmanom in Emily Dickinson. Tako je bil stil ustoličen kot svojevrstna sub-kultura.

Fascinacija z neverjetnimi stroji je pripeljala do antologije *Extraordinary Engines*, ki jo je uredil Nick Gevers leta 2008. V njej je zbral vse stroje, ki so jih do tedaj ustvarili pisci, risarji in filmarji.

Ameriški pisatelj Robert Rankin je skozi več svojih romanov vpeljeval nove in nove steampunk elemente, stroje, naprave in stil oblačenja. Leta 2009 je ustanovil Fellow of the Victorian Steampunk Society. Člani tega društva se tudi v vsakodnevnem življenju oblačijo v stilu primerna oblačila in proizvajajo, prodajajo ter kupujejo sodobne naprave oblikovane v tem stilu. Nekateri gredo še naprej in poskušajo živeti skladno z moralnimi normami tega obdobja.

Naslovnica antologije *Extraordinary Engines* (Neobičajni stroji), ki jo je izdal Nick Gevers 2008.

VIKTORIAN STEAMPUNK

Na splošno lahko rečemo, da steampunk predstavlja podvrsto znanstvene fantastike. Dogajanje je vedno postavljeno v prepoznavno obdobje človeške (alternativne) zgodovine. To je obdobje, ko se je industrijska revolucija komaj pričela in elektrifikacija še ni povsod vpeljana. Zato so v uporabi naprave, ki jih poganja ali para ali energija vzmeti. Družba je sestavljena podobno kot v času kraljice Viktorije ali kralja Edvarda v Veliki Britaniji. Zato tovrstna dela celo opredeljujejo kot »Viktorian Steampunk«. Najbolj značilen predstavnik tega stila je strip *The League of Extraordinary Gentlemen (LEXGEN)* pisca in risarja Alana Mooreja. Po njegovih stripih je bil leta 2003 posnet film z istim naslovom. Režijo je vodil Stephen Norrington. V njem so igrali Sean Connery, Naseeruddin Shah, Peta Wilson, Tony Curran, Stuart Townsend, Shane West, Jason Flemyng in Richard Roxburgh.

Akcijski in pustolovski film se dogaja konec XIX. stoletja in v njem nastopajo številne osebe iz različnih romanov različnih avtorjev (Jules Verne, H. G. Wells, Bram Stoker, Sir Arthur Conan Doyle, H. Rider Haggard, Ian Fleming, Herman Melville, Oscar Wilde, Robert Louis Stevenson, Edgar Allan Poe, Gaston Leroux in Mark Twain). Osebe imajo iste značaje in zgodovino, kot jo poznamo iz teh pustolovskih romanov, a njihovi vzgibi so podrejeni novi situaciji v zgodbi. Nekaterim je bil film zelo všeč, a kritiki in del občinstva so ga raztrgali. Predvideno je bilo več nadaljevanj filma, a je zaenkrat kaj malo možnosti, da bi se to zgodilo.

CINEMATIC STEAMPUNK

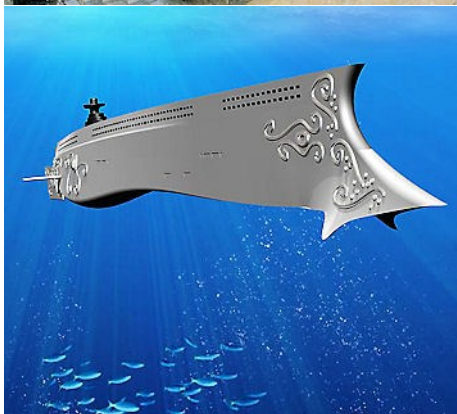
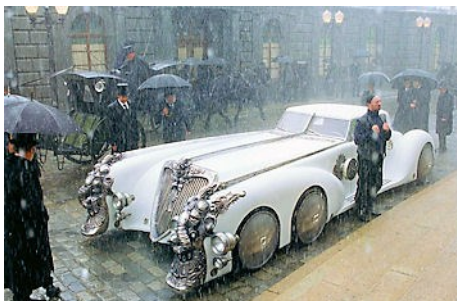
Film Karela Zemana *The Fabulous World of Jules Verne* iz leta 1958 je zgodnji primer t.i. »cinematic steampunk«. Film temelji na romanih Julesa Verne. V to kategorijo sodita še risanki (anime) Hayao Miyazakija *Laputa: Castle in the Sky* (1986) in *Howl's Moving Castle* (2004).

Steampunk bolj nagiba k znanstveni fantastiki, vendar imajo ta dela več fantazijskega prizvoka, tudi magija se najde v njih. Na primer roman *Morlock Night*, ki ga je napisal K. W. Jeter, opisuje poskus čarovnika Merlina, da ponovno oživi kralja Arthurja in reši Veliko britanijo pred invazijo Morlockov iz bodočnosti. Roman *Anubis Gates* pisca Tima Powersa predstavlja kanibalskega čarovnika med berači in tatovi v londonskem podzemlju na začetku XIX. stoletja.

FANTASY STEAMPUNK V RAČUNALNIŠKIH IGRAH

Fantazijski steampunk najdemo v številnih računalniških igrah, na primer *Skies of Arcadia*, *Final Fantasy VI*, *Final Fantasy IX*, *Rise of Nations: Rise of Legends* in *Arcanum: Of Steamworks and Magick Obscura*. Tudi gnomi in goblini iz igre *World of Warcraft* živijo v tehnoloških družbah, ki jih lahko opredelimo kot steampunk, saj je njihova tehnologija močnejša od človeške, obenem pa niso zavezani magiji kot vilinci (elves).

Med viktorianskim in fantazijskim steampunkom je še cela vrsta del. Nekateri se nagibajo bolj na eno, druga pa na drugo stran in jih ne moremo »popredalčkati«. Na primer: serija risank *Turn A Gundam* (1999–2000), *Trigun* (2001) in post-apokaliptični anime Hayao Miyazakija *Future Boy Conan* (1978) ter Disneyev film *Treasure Planet* (2002).

The League of Extraordinary Gentlemen (2003), zgoraj avtomobil iz filma, spodaj pa nova podmornica kapitana Nema v steampunk stilu. Slika spodaj—prizor iz filma Sky Captain and the World of Tomorrow (2004)

ŠE DRUGI -PUNKI

Steamgoth je temen steampunk katerega predstavnik je pisatelj in ilustrator James Richardson-Brown. Potem obstaja western steampunk, kjer parni stroji naseljujejo divji zahod. Najbolj tipičen primer je film *Wild Wild West* v katerem je igral Will Smith in je glavna parna pošast gigantski pajek na paro. Imamo še dieselpunk, clockpunk in druge.

STEAMPUNK V GLASBI

Steampunk v glasbi ni tako ostro določen. Pravzaprav še vedno ni jasno, kaj naj bi sploh bil steampunk-zvok. Na tem področju eksperimentirajo predvsem skupine Abney Park, Sunday Driver, ki so napisali »industrijsko hip-hop opero« *Doctor Steel*, Vernian Process, Unextraordinary Gentlemen, elektronska skupina The Wet-Glass RO, 18-članska big band zasedba Secret Society in komponist David Bruce z oktetom Steampunk (nastopili so celov Carnegie Hall) ter kantavtor Thomas Truax.

STEAMPUNK V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

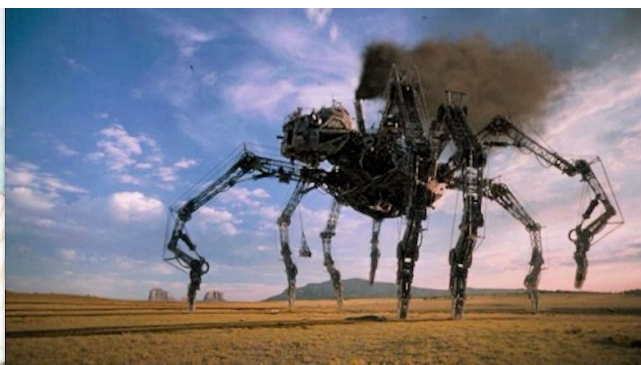
Med oktobrom 2009 in februarjem 2010 je Museum of the History of Science iz Oxforda gostil prvo pomembno razstavo umetnin izdelanih v steampunk maniri. Prikazani so bili fantazijski izdelki in naprave kakor tudi taki, ki bi bili uporabni v vsakdanjem življenju. Razstava je bila uspešna, saj si jo je ogledalo več kot 80.000 obiskovalcev.

Steampunk se vrinja med igričarje, pa vsakdanjo kulturo in v način življenja. Pojavlja se vedno več modnih ustvarjalcev, opremljevalcev stanovanj, glasbenikov in filmskih avtorjev, ki v svoja dela vključujejo vsaj določene elemente. Top bi lahko opisali tudi kot neo-viktorijanski stil, ki je amalgam viktorijanskih estetskih principov in moderne senzibilnosti ter tehnologije. Morda celo nastaja nova miselnost, filozofija življenja.

Leta 2006 so pripravili SalonCon v Philadelphiji v ZDA (potem še leta 2007, 2008 in 2009), ki je bilo prvo neo-viktorijanska/steampunk srečanje. Na njem se je pojavili veliko umetnikov, glasbenikov in avtorjev. S konvencije sta poročala MTV in The New York Times. Na San Diego Comic-Com International imajo vsakokrat en dan posvečen steampunku.

Pri nas je mogoče le nekaj navdušencev, ki poznajo to subkulturo in so morda malo bolj seznanjeni z njo. Sam sem se dokopal do zgoraj zapisanih dejstev šele potem, ko sem leta 2003 videl film *The League of Extraordinary Gentlemen*. Estetika filma me je navdušila, vsebina sicer nekaj manj.

Članek pa poskuša predstaviti nekaj osnov tega gibanja.

Mateja Blažič alias Marget Belani
VARUHI SKRIVNOSTI 2 – OTOK VRAČEV

2,3/5

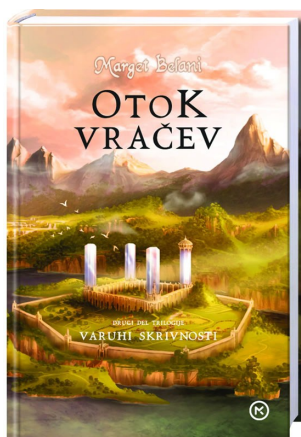
Najbrž še nekateri pomnite pred približno letom dni opisano delo izpod prstov domače avtorice Mateje Blažič, ki se je za potrebe tujega trga skrila pod ime Marget Belani. Glede na kvaliteto izdelka je mogoče res pametno skriti svojo identiteto. Knjiga je takrat izšla ob precejšnjem pompu in dobro podmazanih hvalah tudi estradnikov. Že sama predstavitev je bila precej odmeven družabni dogodek.

A ko s(m)jo knjigo prebrali še tisti, ki smo knjigo ocenili s strogimi vatli, ki pritiče knjigi za pošteno ceno, je nekaj blišča zbledelo. Tudi avtoričine trditve, kako je prva, ki v Sloveniji piše fantazijo in znanstveno fantastiko, so pri poznavalcih vzbujali posmeh in avtorici zbijali verodostojnost. *Obzidano mesto* je daleč od znanstvene fantastike in morebiti še dlje od sodobne fantazije.

Leto je okrog in v rokah sem držal drugi del trilogije z naslovom *Otok vračev*. Izdaja ni bila pospremljena s takšnim pompom, tudi v knjigarnah ni bila deležna takšne pozornosti. Oblikovno je knjiga enaka predhodnici. Ilustrator Mark Jordan je dobro opravil svoje delo in tu nimam pripomb. Knjiga je šola oblikovanja knjige klasične fantazije. Znotraj je klasični zemljevid, ki sicer dobro sede, a ni dovolj informativen – pokriva pre malo področja sveta dogajanja.

Zdaj pa k najpomembnejšemu – k vsebini. Naši dvanajstletni junaki in junakinja so na Otoku vračev. Felias najde svojo babico Vardo, eno od Sedmih, Kara svojega očeta, a Bereginluta okoli. Malce izvemo o vračih, ki se delijo na takšne po krvi in takšne, ki so bunkeljskega porekla, če sledimo izročilu Harry Potterja. Ima-

mo tudi nekakšne športne igre in seveda labirint. Izvemo še, da je otok vračev varen, dokler nihče ne prečka meje. A že zelo zgodaj nam da vedeti, da je nekdo to storil.

Skratka, zgodba je zmes že videnege v podobnih kombinacijah in to niti ni zamera. Najbolj me je stisnil steril in nenaraven jezik. 12+ stari otroci se ne pogovarjajo in ne razmišljajo na takšen način. Ciljna publika knjige je med 11 in 15 leti. Tovrstna bralna publika te knjige gotovo ne bo postavila med presežnike žanra. Tudi samo vodenje zgodbe ima nekaj logičnih lukenj in predvsem neumnih odločitev. Najbolj očitna je prehitra izdaja, da je nekdo prečkal mejo in se znašel v šapah sovražnikov. Potem je tu smešnost same narave zaščite, ki jo na kolena spravi že en sam zlomljen talisman. Pa bežanje in vračanje Beregina ... Na koncu pa se zgodba izteče v nekaj, kar sploh nima konca.

Ves čas branja me je razžiralo, ker junaki in zgodba nimajo nobene kariзме. Vse skupaj je nekako brez prave duše. Očitno je za dobro fantazijsko delo, magari spisano za tolerantnejšo deco, potrebno še kaj več od želje in lektorskih ter uredniških veščin.

Knjigo rešuje, ker ni predraga in če počakate na Svet knjige, bo vaša za

manj kot 20 €. Nakup ima smisel, če imate že vse, kar je kvalitetnejšega za vaše otroke in/ali že imate *Obzidano mesto*. Knjiga je kljub slabostim čisto spodobno branje za sprostitve pred spanjem na ravni Horowitza. Vsekakor pa si knjigo raje sposodite v knjižnici.

Knjiga in sam univerzum varuhov ima svojo spletno stran. Sicer je lična, a je premalo živa. Na njej ni nekaterih ključnih novic, kot je datum izdaje ali načrt izdaje naslednje knjige, ki gotovo bo. Mladinska knjiga je resna založba in bo to pilulo do konca požrla, pa še zaslužila bo, saj je vrhunski marketing opravil svoje.

Avtorica ne odgovarja na maile, zato tudi ne moremo pripraviti intervjuja. Pripravljene smo predstavljati vsako domačo avtorico ali avtorja, a ne bomo žrtvovali svoje verodostojnosti. Očitno ne komunicira z mediji, ki je ne čislajo. JEJ in Drugotnost pač nista Smrkla, Pil ali Cosmopolitan.

In zdaj pride ocena. Žal ne ocenjujem z vatli 12 letnika, temveč z vatli umeščenosti v žanr. In tu ima nekaj hude konkurence, kot je npr. Harry Potter.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	0,6/1,8
Oprema knjige	0,7/1
Podajanje zgodbe	0,4/1
Izvedba ideje	0,3/0,7
Razmerje cena:kvaliteta	0,3/0,5

Skupaj 2,3/5
Z malce spretnejšim vodenjem zgodbe, malce več vloženega truda v živost likov in živahnejši, naravnejši jezik bi bila ocena precej višja.

Za Vas bral: Bojan Ekselenski

Andrej Ivanuša
SVETODREV**3,9/5**

Oni dan sem dobil v roke knjigo z debelimi platnicami na 150 straneh, od katerih jih je zgodbi namenjeno manj od 130, ostanek je posvečen dodatkom.

Zgodba je klasična. Govori o prestolonasledniku, ki mu je umrl oče. Prestol je kot regent zasedel njegov stric in se poročil z njegovo mamo, da ji zaplodi naslednika. Ta bi potem lahko zavladal in spodnesel pravega dediča. Stric prestolonasledniku obljubi prestol, če prinese kožo redke zveri, ki živi v mitski deželi. Najprej gre fant na posebne obredne igre, tam mu življenje zagreni plačan morilec, potem zmaga in je deležen posebne časti. Morebiti je konec malce premalo izrazit, nekatera vmesna vračanja nazaj ponekod preveč zarezajo v nit dogajanja in uvod je morebiti za tako debelino knjige malce neroden. A to so res drobnarije, ki jih opazi ciničen prdec moje kategorije in v ničemer bistveno ne zmanjšajo celokupne odličnosti zgodbe, sveta

dogajanja in nastopajočih likov.

Zgodba ne bi bila nič posebnega, če se ne bi dogajala na nenavadnem svetu, ki kroži okoli dvojne zvezde. Glavni protagonisti niso ljudje, temveč kuščarji. Osrednje dogajanje je postavljeno v gozd Tokara, kjer se v nebo pnejo veličastna velikanska drevesa. Najvišje drevo je posebno sveto drevo Svetodrev. Poleg drakarjev (tako se imenujejo inteligentni kuščarji), imamo še več drugih nenavadnih, a kljub vsemu domačih bitij.

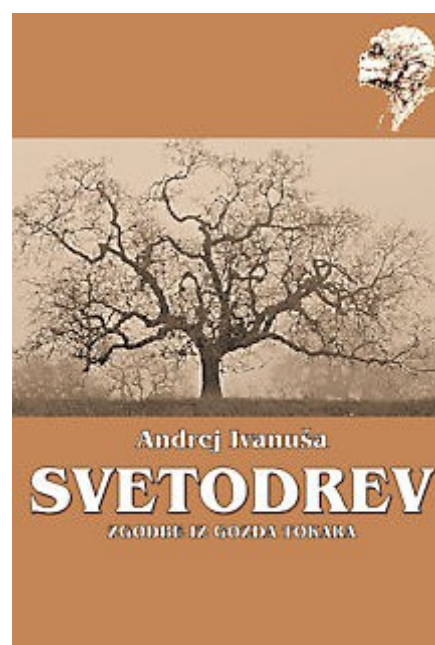
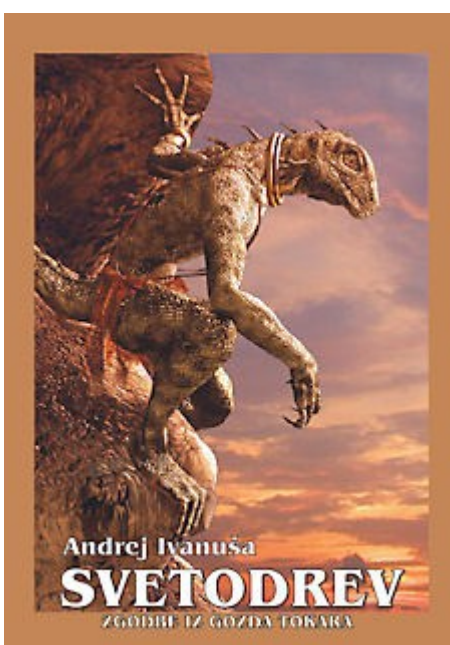
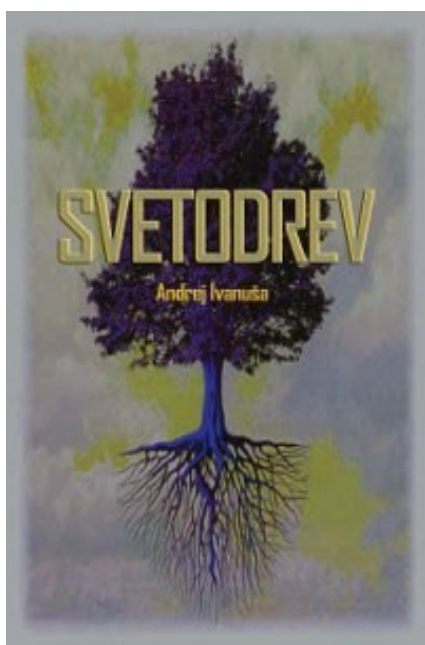
Avtor je ustvaril izjemno verodostojen svet. Pokazal je večino pri ustvarjanju besed. Tako imamo lepo zveneče moršasti, gomazine, medvedone ipd. Velika drevesa so drevesanti, skoraj vsa bitja na svetu imajo tri spole – samico, samca in tretjaka. Ideja trospolnosti je izvrstno izvedena. Svet ima svoja pravila, svojo delujočo ekologijo in kljub tujskosti deluje popolnoma domače. Jezik je tekoč, poln lepo zvenečih, čeprav izmišljenih besed, ki nikoli ne izpadejo iz

celote. Končno sem po dolgem času srečal literarni svet z delujočo ekologijo in vse se pokorava astronomskim in kar je še pomembneje, astrofizikalnim dejstvom. Na koncu imamo obširen slovar pojmov, osnovno mitologijo Drakarja (tako se svet imenuje) in astronomska dejstva tega sveta.

Avtor je na svoji spletni strani (www.andros.si) knjigi in svetu Drakar namenil spodoben kotiček, vreden obiska. Upam, da praksa spletne podpore knjižnim delom dobiva domovinsko pravico.

Skratka, dobili smo izvrstno delo, ki se izmika žanrski umeščenosti. Če umaknemo vse znanstveno fantastične elemente, nam še vedno ostane odlična podlaga. Zgodba je dobro in logično speljana in samo upam, da bomo deležni nadaljevanja.

Knjigo žal zakolje nekaj, na kar avtor nima nobenega vpliva. Za 151 strani A5 formata z bedno naslovnico (to pobere pol ocene opreme knjige,

Levo: Naslovnica knjige Svetodrev - Sredina in desno: naslovnici, ki ju je predlagal avtor

PREBRANO ZA VAS

saj je naslovnica prvi stik s knjigo) je 42,32€ popolnoma brezumna vsota. Ja, prav ste slišali! In res, naslovnica je generični zmazek, klofuta dobremu okusu. Za precej tanko knjižico hoče založniški atelje Blodnjak vsoto, ki zadostuje za Martinovo 1000-stransko opeko in še za dostojno kosilo ostane. Ravno ta nesramno visoka cena zna ustaviti knjižnice, da bi knjigo nabavile v številu, vrednem njene umetniške vrednosti. Izposojam priporočam vsem, starejšim od 12 let. Vsakdo bo užival na svojem zrelostnem nivoju. A nakup ... škoda. S to nerazumno ceno zakolje tudi oceno razmerje vrednost za denar.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	1,7/1,8
Oprema knjige	0,5/1
Podajanje zgodbe	0,9/1
Izvedba ideje	0,7/0,7
Razmerje cena:kvaliteta	0,1/0,5

Skupna ocena: 3,9/5. Torej gre za zelo dobro knjigo, ki izgubi del ocene samo zaradi založnikove nerazumnosti. Pomislite, v delu, ki je odvisna od avtorja, knjiga dobi praktično celoten izkupiček ocene.

Komu je knjiga namenjena. Vsem ljubiteljem dobre zgodbe. ZF&F ozadje sta samo bogatitev dogajanja. Zim-

zelena osnova pripovedi je privlačna za vse, ki v sebi še niso zaklali pustolovca.

Knjiga je umeščena med mladinska dela, a zaradi svoje univerzalnosti sodi v vse starostne skupine. Na vas je, da pritisnete na knjižnice, da nabavijo svoj izvod. Res bi bilo škoda, da delo ne bi prišlo do ljubiteljc in ljubiteljev dobre literature.

Skupaj 3,9/5
Avtor je odlično opravil svoje delo, založnik pa sploh ne!

Za Vas bral: Bojan Ekselenski

NOVOPEČENI – OCENA

DVE ZGODBI MIHE PLESKOVIČA IZ JEJ 19

Mnenje: Bojan Ekselenski

Ljubljanski semafor

Ljubljanski semafor pravzaprav ne sodi med nam ljube žanre. Zgodba opisuje prigode družine potnikov pred semaforjem nekje v Ljubljani. Že ime pove, da gre za našo prestolnico, dasiravno bi se lahko zgodba dogajala kjerkoli drugje. Izključil bom žanrski filter in podal svoje mnenje o zgodbi, kakršna je padla pred moje oči. Avtor zna precej dobro opisati mikro dogodek, neko zaporedje trenutkov vzetih iz nekega večjega dogajanja. Jezik je spodoben, pisec v svojem delu ni pustil preveč napak ali oblikovnih nerodnosti. Konec zgodbe je čisto v skladu s sodobnostjo.

Zgodba ima problem drugje. V sebi ne nosi nobenega sporočila. Je zgolj avtorjev opis nekega trenutka. Vidi se, da gre najbrž za trenuten navdih brez pretenzij za sporočilnostjo. Avtor ima potencial, če se bo uspel izviti iz gole impulzivne ustvarjalnosti.

Verzija 3.27

Druga zgodba obetavnega Mihe Pleskoviča je bližje nam ljubim žanrom. Gre za izsek neke videoigre, pravzaprav večigralske streljačine. V tem ni nič narobe. Znova gre za mikro prigodo. Izrez iz večjega dogajanja je izveden malce spretneje, kot pri Ljubljanskem semaforju. Struktura zgodbe je boljša, sam končni vtis pa tudi.

Sicer ima sam tok zgodbe nekaj logičnih lukenj, zlasti konec. Preprosto je zaključek narejen na silo, saj prekine tok dogajanja, ki bi zahteval samo še nekaj stavkov.

Skratka, avtor je sposoben spisati res kratko zgodbo. Za nadaljevanje pisanja mu priporočam, da razširi svojo splošno izobrazbo in tudi tehnične možnosti za »i-pad«, ki ga opisuje. Mimogrede, v policijskem sistemu, ki ga je prikazal, gotovo nadzirajo postopke lova na kriminalce.

PETNAJST-ZILIJONKRAT

Andrej Ivanuša

Tisti večer je bil na inštitutu Carla Sagana na Bernardovi aveniji na jugu Kalifornije znova vroč, dolgočasen in zaspan. Mestece Mountain View je bilo tam zunaj izza klimatiziranih pisarn še bolj vroče in še bolj zaspano kot notri.

Računalniški monitorji so tiho sevali in iz zvočnikov so se le tu in tam slišali pokljaji, tihi šumi in morda kakšno prasketanje, ki je bilo še najbolj podobno zvoku zaganjanja muhe v okensko steklo. Enačba Franka Drakeja še vedno ni prinesla nobenega rezultata. Projekt SETI, radijsko iskanje izven-zemeljskih civilizacij, je bil točno tam, kjer je bil že pred nekaj desetletji, ko so začeli z njim – nikjer!

Adrian Brown, človek s tremi doktorati pri tridesetih letih in z neubogljivo rdečkasto grivo, je vzdihnil od dolgega časa. Že *petnajst-zilijonkrat* je preveril parametre, ki so prav tako kot včeraj znova kazali isto – tam zunaj v hladnem vesolju enostavno ni nikogar, ki bi seval kakršnokoli žarkovje v smeri proti Zemlji.

Odrinil se je na vrtljivem stolu s kolesci od pulta. Ko se je zaustavil sredi pisarne, je vstal in stopil do avtomata za kavo v kotu. Pred njim je bilo še dolgo dežurstvo. Krajšal si ga je z rednimi odmerki ne preveč užitne kave iz avtomata in s kupom gradiva za njegov četrti doktorat. Časa je imel dovolj, vsaj zdelo se mu je tako.

V režo je vstavil ključek z dobrimetjem. Vzel si je ves čas tega vesolja in skrbno prebral opise ob posameznih napitkih, ki jih je avtomat ponujal. Pa čeprav je to naredil že *petnajst-zilijonkrat*. Tehtal je med podaljšano črno brozgo in med tisto kratko z brizgom bele tekočine, ki se mu menda reče mleko. Na koncu se je odločil za prvo in brez sladkorja.

Ko je pritisnil na gumb, je stroj mehko zabrnul in –tkspustil plastično čašo v ležišče. Adrian je gledal, kako se polni in čakal, da avtomat piskne, ko zaključí. Previdno je vzel polno čašo z vročo tekočino iz ležišča, da si ne opeče konic prstov. Potem se je obrnil ...

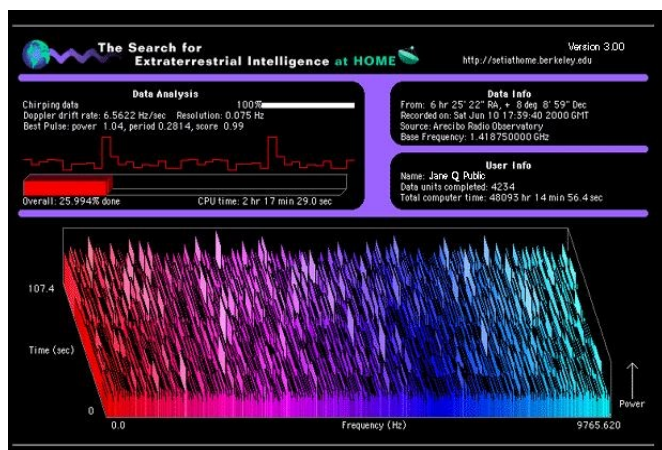
Prav takrat je nastal pravi pekel. Zazvonilo je vsaj petnajst zvoncev v pisarni, v hodniku in na drugem koncu instituta. Od presenečenja je izpustil čašo. Ta je udarila ob mehki tepih, kava se je razlila po njem in ga obarvala, da ga kasneje nihče ni več mogel oprati. Toda to ... kasneje sploh ni bilo več važno.

Adrian je stekel do monitorja in skušal sestri v vrtljak, ki ga je prej odrinil na sredo pisarne. Skoraj se je prevrnil vznak. Ozrl se je, kje ima stol. A ker je bil predaleč, je obupal in se samo sklonil nad računalniško tipkovnico. Njegovi prsti so hitro in vajeno drseli po njej. Z desnico je zagrabil miško in divje klikal na vse strani.

Diagram je kazal lep, stabilen, visok nosilni signal in ob njem je bilo na stotine drobnih valov. Mrzlično je preverjala napake, bližnje izvore radijskih motenj, poti satelitov in vso drugo človeško kramo, ki obkroža dobro mati Zemljo. Vedel je, da večino tako ali tako prepozna računalniški program, saj so ga v teh desetletjih že *petnajst-zilijonkrat* preverili in dopolnili.

Potem se je zavedel, da že nekaj trenutkov posluša preglasno žvižganje frekvenc iz zvočnikov, ki ga delajo še bolj živčnega. Utišal jih je v komaj slišen zvok. Nato je prekinil še alarme.

Vrata so se treskoma odprla in v pisarno je planil sicer večno nasmejani okroglolični črnolasec Matija Čuk, doktorski praktikant iz Slovenije, ki je delal na nekem podpornem projektu v pritličju inštituta.

»Madona!« je rekel kar v slovenščini, tako je bil razburjen. »A slišiš ti to!«

Adrian je obrnil zmeden pogled k njemu in rekel:

»Angleško, prosim!«

»Da, da. Okej!« je rekel Matija angleško. Ponovil je:

»A slišiš ti to! Harmonija, ne res?«

Odgovora ni dočakal, saj je kljub najnižji glasnosti prostor napolnila prava kakofonija zvokov. Oscilatorji frekvenc so drhteli in poplesavali kot nori plesalci v diskoteki.

»To je noro!« je rekel Adrian.

»Zdaj bodo padle še vse internetne povezave do SETI@home!« je zaklical Matija v hrup.

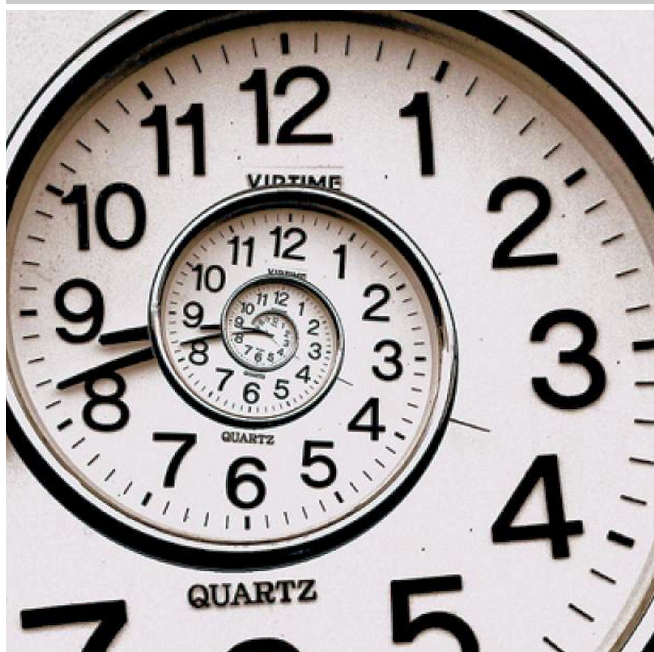
»To je noro!« je ponovil Adrian.

Zatem je nastala moreča tišina. Avtomatika je izklopila vse, kar je bilo odveč. Le iz največjega zvočnika se je slišalo prasketanje prapoka izpred skoraj petnajst milijard let. Adrian je stisnil gumb na tipkovnici. Miren in globok glas, ki je segal globoko v človeško zavest, je razumljivo spregovoril v vseh jezikih in v nobenem:

»Vsem, ki nas slišite in razumete, sporočamo, da je prišlo do napake v delovanju tega Vesolja. Že nekaj časa se pospešeno širi s *petnajst-zilijonkratno* svetlobno hitrostjo, kar z osnovnim programom ni bilo predvideno. Se opravičujemo za napako in vas pozivamo, da prestopite v sosednje najkasneje v treh dneh. To Vesolje bo namreč *izbrisano ...!*«

ČASOVNI KREDIT

Bojan Ekselenski

Cas ... Vedno mi manjka časa. Narava mojega dela je, da moram biti ves čas z mislimi v poslu. Moram! Konkurenca je neusmiljena. En dan te ni, že te ni za vekomaj.

Od poroke je minilo petnajst let. Imam sina, ki ga vidim enkrat tedensko. Zdaj je v prvem letniku srednje šole in sploh ne vem, kdaj je tako hitro postal mali mož.

Kdo je bil na njegovi rojstno-dnevni zabavi pred desetimi leti? Ne spomnim se, ker sem delal. Kdaj sem bil nazadnje z njim? Če se ne motim, pred tremi tedni med podaljšanim vikendom. Pa še takrat me je vsake pol ure prekinjal mobi. Zoprno! Sin bo odrasel mimo mene.

Hitim do svoje pisarne. Ni mi še uspelo dela čisto prenesti domov. Ko bo končana hiša ... Ja, potem bom delo preselil domov. Bo manj izgube časa s potjo tja in spet

nazaj. Razmišljam o naslednji poslovni potezi, ki mi bo omogočila večji avto z več prostora. Bom hitreje prišel od doma do mesta in nazaj. Ampak zakaj ima dan tako malo ur? Zakaj nima dve uri več in bi lahko ti dve uri preživel s sinom in ženo? Zakaj samo 24 ur in niti minute več?

V tistem trenutku se zaletim v uglajenega gospoda srednjih let.

»Oprostite,« sem vljuden.

Gospod samo prijazno prikima:

»Nič hudega. Vsakdo je lahko z mislimi kje drugje. Ste kdaj pomislili, da je vaša težava rešljiva?«

Zmedeno odvrnem:

»Kakšna težava?«

Mož skrivnostno odvrne:

»Vaša težava s časom. Si ne bi želeli, da bi samo vi imeli vsak dan 26 ur časa?«

»Kaj se vi hecate! Nimam časa za to!«

V tistem hipu me nekaj spreleti. Nek nenavaden srh, vznurjenje ali kaj vem kakšen občutek. Mož me prime za nadlaket:

»Gospod, stopite z mano. Pet minut za nešteto ur, ki jih boste preživel s svojim sinom.«

»Kako veste za mojega sina?« me prešine.

Mož zaupljivo prikima:

»Marsikaj vem, ker je to moja naloga. Sem namreč zastopnik silno pomembnega in močnega interesnega združenja.«

Ne vem zakaj, a sledil sem mu v nenavadno trgovino, polno čudnih stvari. Na mizo položi nenavadni obrazec. Bil je že izpisan.

»Kaj to pomeni?« izleti iz mene. Mož se znova zaupli-

»Kaj to pomeni?« izleti iz mene. Mož se znova zaupljivo nasmehne. Bil je ves pocukran:

»To je časovna kreditna pogodba.«

»Kakšna pogodba!?«

»Saj ste slišali. Časovna kreditna pogodba.«

»In kaj naj to pomeni? Bojim se, da bom šel. Res nimam časa!«

Gospod me zadrži:

»Podpišite to pogodbo in imeli boste čas. Vam razložim, kako deluje?«

Kaj mi je ostalo drugega. Če sem že nasedel norosti, naj nasedem do konca. Samo prikimal sem. Mož svečano nadaljuje:

»Vidite, za vsak dan dobite 2 uri dodatnega časa. Ti dve uri boste posmrtno odslužili. Ko umrete, ne greste v pekel ali nebesa, temveč se vrnete in odplačate ta časovni kredit z obrestmi. Za vsako uro boste delali deset ur. Se strinjate? Zdaj boste vsak dan dve, tri s sinom in potem boste živeli življenje nekoga, ki vam ga mi dodelimo.«

»Je to možno?« sem ohranil trezno glavo. Ta prijazni striček mora biti bolan. Trezen človek, takšen pri zdravi pameti ne more govoriti česa takega. A zakaj mu ne bi ustregel? Podpisal bom, če ni nikjer nobene denarne klavzule in grem. Stopim do pulta, hitro preletim list pogodbe in že želim podpisati, ko me ustavi:

»Ampak gospod, priporočam vam, da preberete vse klavzule pogodbe. Res, v njih ni nikjer omenjen denar. Ampak kljub vsemu gre za kredit.«

Zamahnem z roko:

»Že preveč časa sem izgubil. Dajte, da podpišem,« malce nejevoljno odvrnem in pograbim ponujen kemični svinčnik. Hitro dam podpis na vse tri izvode pogodbe, se rokujem s prijaznim, a malce trčenim možakarjem in stečem svojemu delu naproti.

Ne vem, kako je čudni neznanec to naredil! A od takrat sem imel vsak dan vsaj dve uri časa za sina.

Toda ... sin ni več našel časa – zame! Petnajst let moje odsotnosti je bilo preveč. Končal je srednjo šolo, fakulteto, dobil je zaposlitev in postajal uspešen mladi poslovnež. Povabil sem ga na svojega abrahama:

»Mitja, ker imaš veliko obveznosti, te že zdaj vabim na svoj'ga abrahama. Fešta bo pri Zofki.«

Sin hitro odvrne:

»Ata, žal ne morem! Moram speljati posel, zato bom tiste dni na Dunaju.«

Poskusil sem z nekaj drugimi datumi. Vedno isto.

Končno jezno odvrnem:

»Kako to, da si ne moreš nikoli vzeti časa za očeta?«

Sin mi hladno odvrne:

»Kako to, da si ti pozabil name prvih petnajst let mojega življenja?«

Požrl sem cmok v grlu.

Nisem dočakal abrahama. Nekega večera me je stisnilo in sem se zvrnil po tleh. Opazoval sem, kako so me oživljali. Moja duša je zaplavala nad moje negibno telo.

Sranje!

Slišal sem svojo Karmen, kako je neprizadeto vzdihnila:

»Še dobro, da je bil tako fino zavarovan. Če že nisem od njega dobila dovolj klobase, ko sem je bila najbolj potrebna, bom dobila vsaj denar.«

Zdrznil sem se.

Tedaj se nad mano odpre čudovita panorama. Sonce je sijalo nad nenavadno svetlim poljem. Ravno postane lepo, ko vse skupaj izgine.

Znajdem se v nekem telesu.

Groza!

Nenadoma prepoznam telo mojega sina Mitje.

To so torej obresti, ki jih moram plačati. Začutim vso bolečino svojih odsotnosti.

Zdaj sem vedel ...

ČASOTRES (4 PESMI)

Andrej Ivanuša

SAMO VETER

samo veter
šumi skozi smreke
tukaj je tako
mirno in belo

ljudje odhajajo skozi mene
in se izgublajo v sivinah juter
nekateri obstojijo samo za trenutek
drugi niti tega ne storijo
s trpečimi lici beže in se
nikoli ne obrnejo
da bi pogledali kaj za njimi se dogaja

samo veter
šumi skozi smreke
tukaj je tako
mirno in belo

ljudje me ne zanimajo
potem ko odidejo stran
a njihovih obrazov ne morem spoznati
v enem samem nemem trenutku
ko bežeč odidejo
nekateri se včasih vrnejo
a jih več ne poznam
tako težko je biti bolnik
in priklenjen k postelji

ŠAVS

Nori konji, nore pike.
V kinu nore slike se vrtijo.
Šavs, šavs, šavs.
V kino množice drvijo,
pred kinom kolone stojijo.
Šavs, šavs, šavs.
Zobje, žrelo, požiralnik, želodec, rit.
Nihče še ni nasilja sit.
Šavs, šavs, šavs.
Ostrina čekanov, kriki groze in smeh.
Nasproti mi prihaja morski pes.
Šavs, šavs, šavs.

MESTO

Mesto nikoli ne spi,
kakor luna plava,
skoz' noč zabava,
mogoče se ti le zdi.

V dan vozila hrume,
semafor uravnava,
promet pozibava
neskončno, se ve.

Ljudje na vse hitijo
po svojih poteh,
ni jim za smeh,
da se ne 'zgubijo.

Park je sredina,
labodi ter race,
drobne pasje tace,
zeleno oaza edina.

Na klopi sediva,
časotresa ni več,
vse okoli odveč,
se za roki drživa.

ANTIČLOVEK V ANTISVETU

Ves zavil v antisimbole
je hodil po antitirih,
z antirokami je grabil misli okoli sebe,
z antiočmi je streljal golobe,
z antiglavo je pokimaval v svet.
Nato ... ga je povozil antivlak.

Jašubeg en Jered

novice iz Drugotnosti

VITEZI IN ČAROVNIKI
www.vitezicarovniki.com

JAŠUBEG EN JERED
NOVICE IZ DRUGOTNOSTI
www.drugotnost.si

DRUŠTVO ZVEZDNI PRAH
www.zvezdni-prah.si

DRUŠTVO PRIZMA
www.prizma.si

TOLKIENOVO DRUŠTVO GIL-GALAD
www.drustvogil-galad.si

FUTURUM
www.futurum.si

VODNIK PO ZF
vodnik-zf.info

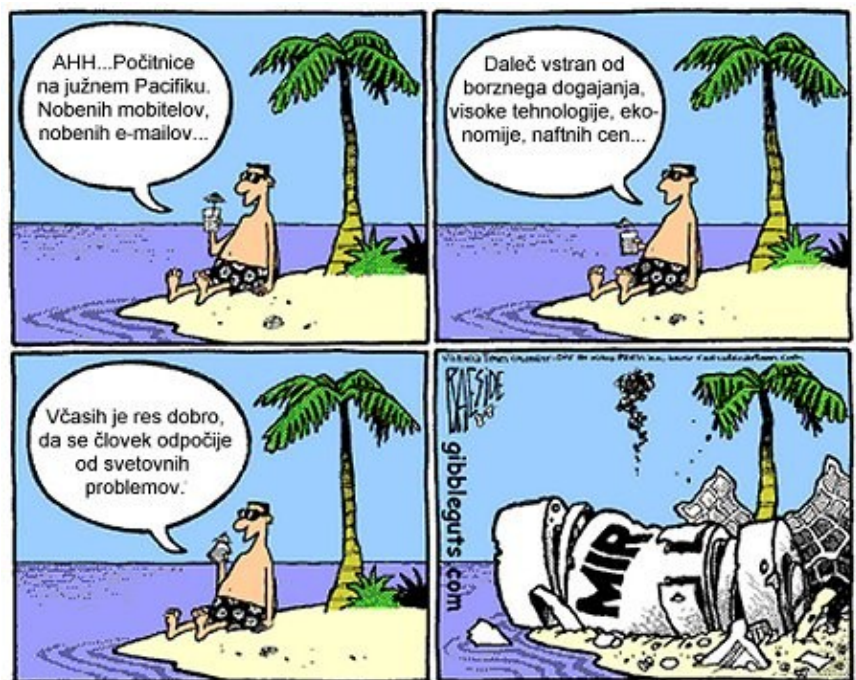
DANGOBER BLOG
www.dangober.info

SLOVENSKA WIKIPEDIJA
http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenska_znanstvena_fantastika

Ali ni zanimivo, da se znanstveni fantastiki posmehujejo ljudje, ki verjamejo napovedim vremenarjev in ekonomistov?

(Kelvin R. Throop III)

O življenju, vesolju in sploh vsem www.andros.si/vesolje/

- Podroben opis Sonca in planetov Osončja,
- nastanek in mehanika galaksij,
- rojstvo, življenje in smrt zvezd,
- bigbang, struktura vesolja in njegov konec,
- o možnostih življenja na različnih planetih,
- potovanja na Mars, izza meja Osončja in še dlje,
- pojmovnik, pojasnilo manj znanih pojmov, formule.

NOVO, ZANIMIVO!
▶ **Obožna zlatolaska** ali kakšno povezavo ima pravilica z astronomijo? (11.04.10)
▶ **Najbližja zvezda** do 20 svetlobnih let (20.03.10)
▶ **Zvezda** - rojstvo in njh življenje
▶ **Sončevi dvočki** (02.12.09)
▶ **Kaj je paraliza** in kako daleč je en **ganzel**? (02.12.09)
▶ **Kako hitro leti Zemlja okoli Sonca?** (10.11.2008)
▶ **Kako slediti Mars** ali zakaj traja potovanje na Mars v eno smer 6 mesecev? (28.10.2007)

VSEMIRJE

kratki vodič po osončju in okolici

OSONČJE GALAKSIJE IN ZVEZDE VESOLJE ŽIVLJENJE POTOVANJE NA MARS POJMOVNIK

[kazalo strani] [retvorba enot] [servisna stran] [povezava]

www moje strani Google-rič

Komentarje, pripombe in vse drugo pošljite na andrei@andros.si
Vsa pravica pridržane. © 2005-2009, Andrej Ivanuš, Maribor. Zadnja sprememba na tej strani: 26.07.2010